

Interreg - IPA CBC
Romania - Serbia

**Programul INTERREG IPA CBC România – Serbia
2021 – 2027**

DRAFT 2

CUPRINS

ANEXĂ.....	4
1. Strategia programului: principale provocări de dezvoltare și răspunsurile politice.....	4
1.1 Teritoriul programului	4
1.2 Rezumatul principalelor provocări comune, ținând cont de diferențele economice, sociale și teritoriale precum și de inegalitățile, nevoile comune de investiție și complimentare și sinergiile cu alte forme de sprijin, lecțiile învățate din experiența anterioară și strategii macro-regionale și strategii în bazinul maritim în care teritoriul programului în ansamblul său sau parțial este acoperit de una sau mai multe strategii.	6
1. Rezumatul principalelor provocări comune, ținând cont de diferențele economice, sociale și teritoriale, nevoile comune de investiție.....	6
2. SWOT-UL GENERAL AL TERITORIULUI VIZAT DE PROGRAM	10
Potențial de înaltă calitate al bunurilor naturale și culturale.....	12
3. Complementaritățile și sinergiile cu alte forme de sprijin.....	18
4. Lecții învățate din experiența anterioară	19
5. Coordonarea cu strategiile macroregionale (EUSDR și EUSAIR)	21
Strategia UE pentru Regiunea Dunăre (EUSDR)	22
Strategia UE pentru Regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (EUSAIR).....	23
6. Arhitectura Programului Interreg IPA CBC Romania-Serbia 2021-2027	24
.....	24
1.3. Justificarea alegerii obiectivelor politice și obiectivele specifice Interreg, priorităților corespunzătoare, obiectivele specifice și formelor de sprijin, adresarea, dacă este cazul, legăturilor lipsă în infrastructura transfrontalieră.....	25
2. Prioritățile.....	30
2.1. Prioritate: Protecția mediului și managementul riscurilor.....	30
2.1.1 Obiectiv specific: Îmbunătățirea protejării naturii și biodiversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării.....	30
2.1.2. Obiectiv specific: Promovarea energiei regenerabile.....	34
2.1.3 Obiectiv specific: Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	36
2.1.4 Obiectiv specific: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența la dezastre	39
2.2 Prioritate: Educație și servicii medicale	43
2.2.1 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului la educație și calității educației, formării și învățării pe tot parcursul vieții peste granițe pentru a crește nivelurile de promovare educațională și de competențe pentru a fi recunoscute peste hotare.....	43
2.2.2 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, instruire și învățare continuă prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin asigurarea rezilienței pentru educația și instruirea online și la distanță.....	46
2.2.3 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței.....	49
Sistemelor medicale și îngrijirii pe termen lung peste granițe.....	49
2.3 Prioritate: Integrated tourism and cultural & natural heritage	51
2.3.1 Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării și securității locale integrate sociale, economice și a mediului, inclusive pentru zonele rurale și de coastă inclusive prin dezvoltare locală ghidată de comunitate	51
2.4 Prioritate: gestionarea frontierelor.....	55
2.4.1 Obiectiv specific: O Europă mai sigură.....	55
3. Planul de finanțare	57
3.1 Credite financiare pe an	57

3.2 Credite financiare totale pe fond și cofinanțare națională	59
4. Acțiunile adoptate pentru implicarea partenerilor de program la elaborarea programului Interreg și rolul acestor parteneri de program la implementarea, monitorizarea și evaluarea	61
5. Abordarea comunicării și vizibilității programului Interreg (obiective, public țintă, canale de comunicare, inclusiv mobilizarea mediului social, dacă este cazul, bugetul planificat și indicatorii aplicabili pentru monitorizare și evaluare	62
6. Dispoziții de punere în aplicare	68
6.1 Autoritățile programului	68
6.2 Procedura de înființare a secretariatului comun.....	68
6.3 Repartizarea atribuțiilor între statele membre participante și, după caz, țările terțe și OCT, în cazul unor corecții financiare impuse de autoritatea de management sau de Comisie	69
7. Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțării care nu sunt legate de costuri	70
ANEXE	70

ANEXĂ

MODEL PENTRU PROGRAMELE INTERREG¹

CCI	[15 caractere]
Titlu	Programul INTERREG IPA CBC Romania - Serbia 2021 - 2027
Versiune	I
Primul an	2021
Ultimul an	2027
Eligibil din	
Eligibil până la	
Decizia Comisiei numărul	
Data deciziei comisiei	
Numărul deciziei de modificare a	[20]
Data intrării n vigoare a deciziei de modificare a	
Regiunile NUTS acoperite de program	
Componentă	A

1. Strategia programului: principale provocări de dezvoltare și răspunsurile politice

1.1 Teritoriul programului

Teritoriul programului în perioada de programare 2021-2027 include trei județe din România și șase districte din Republica Serbia.

Un lucru important este că teritoriul programului este în centrul Regiunii Macro Dunăre din Europa și se suprapune parțial cu Macro-Regiunea Adriatică-Ionică din Europa, în care Serbia participă cu întregul său teritoriu. Cele două țări partenere cuprind o mare parte din bazinul fluvial al Dunării, suprafața totală a acestora reprezentând 10% din bazin în Serbia și 29% în România.

Suprafața totală este de 40.596 km² (53,1 % în România/ 46,9% în Serbia), inclusiv județele din România Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți, și districtele din Serbia (Severnbanatski, Srednjobanatski, Južnbanatski, Braničevski, Borski și Podunavski).

Teritoriul programului este împărțit în două regiuni NUTS2 în România și în două regiuni NUTS2 în Serbia.

În Serbia, trei districte din Banat aparțin Provinciei Autonome din Vojvodina, o entitate

¹ Fără a aduce atingere alinierii suplimentare asociate cu rezultatele negocierilor interinstituționale privind articolele CPR și reglementările specifice fondului. Alinierea cu programele externe Interreg de urmat

administrativă clasificată ca regiune statistică NUTS2 conform Decretului privind Nomenclatura Unității Teritoriale Statistice (Jurnalul oficial al Republicii Serbia Nr. 109/2009 și 46/2010), care a revizuit unitățile statistice teritoriale din Serbia conform criteriilor UE. Districtele Braničevski, Borski și Podunavski aparțin regiunii statistice NUTS2 din Sudul și Estul Serbiei.

În România, județul Mehedinți face parte din Regiunea de Dezvoltare Sud Vest. Cele două județe Caraș-Severin și Timiș aparțin Regiunii de Dezvoltare Vest.

Țara	Unități NUTS 3 sau echivalent	Statut administrativ	Capitala / Reședința districtului
România	Timiș	Județ	Timișoara
	Caraș-Severin	Județ	Reșița
	Mehedinți	Județ	Drobeta Turnu-Severin
Republica Serbia	Severnobanatski	District	Kikinda
	Srednjobanatski	District	Zrenjanin
	Južnobanatski	District	Pančevo
	Braničevski	District	Požarevac
	Borski	District	Bor
	Podunavski	District	Smederevo

Teritoriul programului în Republica Serbia reprezintă 20,8% din țară, un teritoriu mai mare decât în România în care trei comitate reprezintă doar 9% din teritoriul național. O populație de aprox. 2,2 milioane locuiește pe teritoriul vizat de program.

Lungimea graniței din teritoriul acoperit de teritoriul programului între România și Republica Serbia este de 548 km, din care 235 km (42,8%) pe fluviul Dunărea. Lungimea graniței pe teritoriul programului reprezintă 26% din granițele externe ale Republicii Serbia și 17% din granițele externe ale României”. Pe această graniță comună există 8 treceri de frontieră rutiere, 2 treceri feroviare și 1 trecere fluvială. De asemenea, există 6 porturi fluviale în Serbia și 3 pe malul românesc.

Geografia regiunii este complexă și eterogenă.

Câmpia Banatului se extinde în Nord în districtele din Serbia și județul Timiș. Spre Sud-Est, dealurile de tranziție între câmpii și munți duc în centrul ocupat de lanțul Carpaților Meridionali, cu Munții Banatului, Munții Țarcu- Godeanu și Munții Cernei și înălțimi între 600 și 2100 de metri în județul Caraș Severin. Dunărea curge în câmpiile din Sudul Banatului la granița cu districtul Braničevski și ajunge la granița între România și Serbia în vecinătatea Baziașului în România. În România, râurile Timiș, Cerna, Caraș și Nera traversează județele, unele dintre ele prin văi și defileuri spectaculoase.

Trebuie menționat și că canalul Bega este legat de rețeaua Rin-Dunăre care a beneficiat de finanțare UE în perioada precedentă a programului.

Între Carpații Meridionali și zona submontană din nord-vest a Munților Balcani, Dunărea

traversează defileurile Porțile de Fier (Porțile de fier reprezintă o altă denumire a Đerdapska klisura și se întind de la Golubac la Simska klisura, pe 98 km. Defileul Đerdap / Portile de Fier se află jumătate în România jumătate în Serbia). Partea românească a defileului cuprinde parcul natural Porțile de Fier, în timp ce partea sârbă cuprinde parcul național Đerdap. În Sud-Est este marginea de vest a Carpaților Meridionali. În districtul Borski sunt Veliki Krš, Mali Krš și munții Stol, dominați de formațiunile karst și cunoscuți colectiv ca "Gornjanski kras". În România, sunt Munții Mehedinți cu înălțimi de până la 1500 m. Înălțimea scade spre Sud Est, trecând de la dealuri la o câmpie înaltă în partea de vest a Câmpiei Române.

1.2 Rezumatul principalelor provocări comune, ținând cont de diferențele economice, sociale și teritoriale precum și de inegalitățile, nevoile comune de investiție și complimentare și sinergiile cu alte forme de sprijin, lecțiile învățate din experiența anterioară și strategii macro-regionale și strategii în bazinul maritim în care teritoriul programului în ansamblul său sau parțial este acoperit de una sau mai multe strategii.

1. Rezumatul principalelor provocări comune, ținând cont de diferențele economice, sociale și teritoriale, nevoile comune de investiție

Principalele provocări comune la nivelul teritoriului programului pot fi analizate în următoarele domenii principale: **dezvoltare socioeconomică, mobilitate, energie, resurse naturale și culturale, riscuri de catastrofe naturale.**

În cursul procesului de programare, analiza teritorială a fost realizată ca efort comun al organismelor programului, părților interesate și grupului comun de programare. De asemenea, s-a elaborat un SWOT general al teritoriului vizat de program pentru fiecare Obiectiv al Politicii (inclusiv ISO2). Principalele concluzii ale analizei teritoriale și analizelor SWOT sunt prezentate mai jos.

Structura socială și demografică și dinamica

Ambele teritorii eligibile sunt predominant rurale iar unele regiuni sunt zone rurale izolate care se confruntă cu probleme precum depopularea cauzată de migrație (munca sau mutarea în UE sau mutarea în municipalități/centre urbane mai mari din țară) sau pur și simplu îmbătrânirea populației. În contextul unei tendințe demografice negative și unei distribuții inegale a populației pe teritoriul programului există diverse grupuri etnice, majoritatea unguri, romi și nemți precum și refugiați și persoane strămutate intern.

Structura economică și dinamica

Prin intensificarea sprijinului pentru dezvoltarea afacerilor, identificarea sectoarelor economice cu potențial pentru CBC, sporind gradul de cooperare cu universități și instituții de cercetare și dezvoltare, dezvoltându-se în mai mult sectoare sau cu resurse valoroase (i.e. agricultura, producția, energia regenerabilă) și sporind gradul de conștientizare în ceea ce privește oportunitățile de investiție, dualismul puternic în dezvoltarea economică și disponibilitatea și oportunitățile de angajare pot fi diminuate.

Piața muncii

Având în vedere același dualismul puternic întâlnit și în dezvoltarea economică și în strânsă legătură cu aceasta, soluțiile stau în: sprijinirea creării locurilor de muncă pentru populația tânără și grupurile dezavantajate, promovarea antreprenoriatului social, inovația și modelele

PPP, creșterea cooperării între instituțiile de învățământ și angajatorii, dezvoltarea și susținerea creării IMM-urilor în zone cu rate mari ale șomajului, acces mai mare la oportunități locale de angajare pentru persoanele din zonele izolate.

Sănătate

Dat fiind că repartizarea personalului medical este strict legată de distribuția unităților medicale, peste 80% din personalul medical se află în mediul urban. De asemenea, în zonele rurale și izolate infrastructura medicală este slab dezvoltată. Principalele provocări de pe teritoriul programului sunt asociate cu creșterea accesibilității la serviciile medicale pentru populația din mediile defavorizate/rurale și pentru grupurile dezavantajate, pentru persoanele cu dizabilități, pentru vârstnici, copii și adulți consumatori de droguri, persoane strămutate intern și minorități; stabilirea și gestionarea serviciilor de urgență, servicii și campanii medicale de prevenire; gradul efectiv de vaccinare; creșterea eficienței sistemelor medicale pentru a reduce mortalitatea prematură; îmbunătățirea îngrijirii eficiente; creșterea calității serviciilor medicale pentru afecțiunile cele mai grave și gestionarea cazurilor de cancer (programe de screening și de îngrijire eficientă și la timp); progresul în dezvoltarea serviciilor medicale bazate pe comunitate și progresul în ceea ce privește nutriția și activitatea fizică.

Rezultatele remarcabile ale proiectelor implementate în perioada 2014-2020 în sectorul medical pot fi folosite în perioada următoare în timp ce există posibilitatea de a dezvolta noi proiecte concentrate pe cele mai importante provocări (de ex. accesul la îngrijiri medicale în zone izolate, îmbunătățirea infrastructurii existente, noi echipamente medicale performante, servicii medicale eficiente și la timp).

Pot fi analizate planuri comune, parteneriate transfrontaliere în domeniul protecției sociale și sănătății prin instrumente și servicii implementate și/sau dezvoltate în comun, precum și acumularea de resurse și dezvoltarea unui sistem specializat integrat pentru centrele medicale pentru a răspunde provocărilor din zona frontierelor.

Infrastructurile de Transport Public și IT&C

În domeniul transportului public și conectivității IT&C regionale, teritoriul programului se confruntă cu probleme precum infrastructură și servicii de transport local nesatisfăcătoare. Densitatea drumurilor este foarte scăzută și este necesar un acces mai mare la zonele rurale și izolate și creșterea vitezei serviciilor de transport public, pentru a reduce pierderea traficului și crește șansele de turism și comerț. Unul din obiectivele principale pentru crearea unei rețele de infrastructură de transport modernă, multimodală și sigură. Pentru viitor se poate lua în considerare dezvoltarea plății transportului public prin aplicații pe mobil ceea ce ar avea un impact pozitiv asupra pasagerilor, mai ales asupra celor tineri.

În ceea ce privește conectivitatea digitală, ambele țări au conexiuni de bandă largă însă există în continuare probleme cu conexiunea digitală când vine vorba de zonele rurale și izolate. Pentru viitor, zone cu WIFI gratuit sunt considerate foarte utile când vine vorba de sporirea atractivității teritoriului programului care va duce la și la dezvoltarea turismului și îmbunătățirea calității vieții populației de la frontieră.

Resursele și infrastructura de mediu

Mecanismele de prevenire și de protejare împotriva dezastrelor, capacitatea administrativă de reacție și interoperabilitatea la nivel local trebuie îmbunătățite în continuare.

Toate domeniile cu resurse și infrastructură de mediu trebuie finanțate mai mult, de la poluarea aerului, protecția mediului și utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, tratarea deșeurilor și apei reziduale la managementul riscurilor și utilizarea energiei regenerabile. Sensibilizarea populației și părților interesate locale în ceea ce privește importanța protejării mediului și dezvoltarea și implementarea planurilor comune pentru riscuri de mediu poate crește impactul pozitiv general al finanțării.

Turism

Turismul joacă un rol important în economia teritoriului programului, de aceea o cooperare transfrontalieră mai bună este esențială pentru diverse tipuri de turism, având în vedere potențialul de dezvoltare al teritoriului programului. Există resurse naturale, culturale și istorice care trebuie exploatate pentru a asigura o vizibilitate mai bună pentru turiști. Dezvoltarea turismului ecologic sustenabil și turismului de afaceri poate atrage vizitatori pe teritoriul programului, ținând cont de faptul că este necesară îmbunătățirea infrastructurii slabe în ceea ce privește transportul public și locuințele precum și furnizarea unor servicii corespunzătoare. Teritoriul programului este valoros și datorită resurselor sale termice și de wellness care cresc atractivitatea regiunii și au capacitatea de a dezvolta turismul sustenabil prin acțiuni coordonate și crearea de rețele cu partenerii locali și cu industria turismului.

Având în vedere specificul zonei de frontieră, dezvoltarea turismului trebuie să devină mai strategică ca mod de abordare, datorită importanței sale economice și sociale. Deoarece turismul în zona de frontieră a programului nu este doar despre călătorie dar și despre cultură, tradiții, gastronomie, arte tradiționale și meserii, produse regionale, natura etc., trebuie considerate acțiuni complementare pentru a lega orașele mari din zona de frontieră care sunt în mare parte vizate de city break-uri cu vecinătăți cu importanță naturală și istorică (de ex. oferte turistice pentru pachete de călătorii scurte în regiune).

De asemenea este esențială dezvoltarea unui turism sustenabil care conservă identitatea regiunii de frontieră și resursele sale comune, patrimoniul natural și cultural. Diversitatea și autenticitatea regiunii de frontieră, devotamentul comunităților locale facilitează concentrarea pe turismul în zonele rurale ale regiunii, pe natură și pe turismul activ, city break-uri în orașele principale cu legături cu teritoriile învecinate.

Anul 2021 este extrem de important pentru orașul Timișoara care va fi capitala culturii, o șansă care îi va crește vizibilitatea și gradul de cunoaștere al patrimoniului său cultural și natural pe care îl are de oferit.

Educație, cercetare și inovație

Este absolut necesară concentrarea pe competențele tehnice și vocaționale ale oamenilor și pe modalitățile de a dezvolta aceste competențe pentru a avea un sistem adaptat pieței muncii și îmbunătăți rezultatele și eficiența educației. De asemenea, în următoarea perioadă de programare, minoritățile și grupurile dezavantajate trebuie să aibă un acces mai mare la sistemul de învățământ; planuri educaționale comune, instrumente și metode digitizate pentru a oferi acces la educație celor din zone izolate sau cu acces limitat. Trebuie să se pună accentul și pe dezvoltarea unui mediu cultural și educațional sustenabil. Ținând cont de sprijinul financiar scăzut alocat cercetării și dezvoltării, accentul trebuie să fie pe

penetrarea în grupuri, rețele și dezvoltarea educației antreprenoriale pentru a susține dezvoltarea inovației și îmbunătăți cadrul existent din domeniu.

Realitatea cu care se confruntă în procesul de programare, mai exact pandemia COVID-19, a scos la iveală mai multe puncte sensibile precum sănătatea publică care a devenit rapid cea mai drastică criză economică din istoria sa.

Chiar dacă fiecare țară din Europa a avut propria sa reacție, riscul unei recuperări dezechilibrate și accentuării inegalităților este mai clar ca niciodată. O țară poate acționa mai eficient, poate fi mai sigură și înflori doar dacă vecinii săi fac același lucru, de aceea este nevoie de măsuri imediate pentru coordonarea între sistemele medicale și pentru situații de urgență.

Cultural și istoric suntem făcuți să fim împreună iar bugetul UE este proiectat pentru coeziune, convergență și solidaritate și poate fi implementat doar în strânsă cooperare cu partenerii sociali, societatea civilă și alte părți interesate.

Punctele sensibile de pe teritoriul programului, mai exact îmbătrânirea populației, un sistem medical depășit și lipsa digitalizării în toate domeniile economiei și societății pot aduce alte riscuri asociate cu securitatea socială cu posibile efecte asupra vieții comunităților de frontieră.

Acum este mai important decât niciodată să construim sisteme educaționale și medicale mai solide care pe termen lung să aducă modificări structurale și permanente în viața societății și economiei.

2. SWOT-UL GENERAL AL TERITORIULUI VIZAT DE PROGRAM

Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Coridoarele X, IV și VII și vecinătatea aeroporturilor internaționale; ➤ Diversitatea reliefului, diversitatea geografică și biodiversitatea; ➤ Resursele naturale (Patrimoniul Natural UNESCO, parcurile naturale, siturile Natura 2000, izvoarele termale, pădurile, apele, resursele minerale); ➤ Patrimoniul arheologic/istoric și cultural bogat; ➤ Condițiile favorabile pentru agricultură în văi și pentru industria agricolă/alimentară; ➤ Prezența instituțiilor de învățământ terțe; ➤ Acoperire relativ bună a principalelor rețele educaționale, sociale și medicale; ➤ Implicarea regională și locală pentru investițiile în Managementul comun al riscurilor și pregătirea în cazuri de urgență; ➤ Asistență locală și regională pentru implementarea măsurilor comune pentru conservarea 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Conectivitate internă slabă în zona de frontieră; ➤ Suprafețe mari expuse riscurilor de schimbări climatice și de mediu; ➤ Informarea redusă a populației privind conservarea naturii și a mediului; ➤ Geografia teritoriului eligibil este complexă și eterogenă; ➤ Majoritatea zonelor subdezvoltate accentuează diviziunea rural-urban; ➤ Viabilitate economică slabă a holding-urilor agrare; ➤ Rată mare a șomajului și nepotrivirea competențelor pe piața muncii; ➤ Accesul redus la educație și servicii medicale pentru grupurile dezavantajate; ➤ Un număr scăzut de planuri comune privind riscurile de mediu și un risc slab coordonat de gestionare și acțiuni de pregătire în cazuri de urgență; ➤ Serviciile de utilitate publică pentru gestionarea deșeurilor și tratarea apei uzate 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Abordările comune pentru creșterea capacității de ocupare a forței de muncă în sectoarele perspective și încurajarea mobilității muncii transfrontaliere; ➤ Consolidarea legăturilor de cooperare între IMM-uri, educație, cercetare și studenți; ➤ Potențialul mare pentru dezvoltarea noilor economii rurale (diversificarea și modernizarea, start-up-uri în zonele rurale); ➤ Creșterea cererii pentru turismul sustenabil și produse organice; ➤ Exploatarea resurselor naturale și culturale; ➤ Potențialul mare de exploatare a elementelor patrimoniului industrial; ➤ Atragerea și direcționarea fluxurilor de turism/transport existente pentru a descoperi ofertele turistice din zona vizată de program; ➤ Inovație socială și noi modele de cooperare transfrontalieră pentru îmbunătățirea serviciilor sociale, culturale și medicale și 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tendința demografică este negativă în majoritatea zonelor; ➤ Fluxuri de migrație direcționate în afara teritoriului programului, în special a tinerilor activi; ➤ Îmbătrânirea populației în special în zone rurale; ➤ Continuarea crizei refugiaților/migrației; ➤ Creșterea populației cu risc de sărăcie și excludere; ➤ Persistă ratele mari de șomaj; ➤ Schimbările climatice care provoacă riscuri mari de evenimente extreme care duc la pierderea biodiversității și peisajelor (poluarea râurilor, incendii, inundații); ➤ Incidența mare a pericolelor naturale și artificiale; ➤ Capacitate instituțională și administrativă slabă la nivel local/regional; ➤ Atractivitatea relativă a zonelor metropolitane, dezvoltându-se mai rapid decât alte zone din zona vizată de program;

<p>biodiversității, peisajelor importante și patrimoniului arhitectonic /cultural/istoric;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Legături puternice de cooperare transfrontalieră de la Programul de Inițiativă Frontiere Externe (2003); ➤ Potențialul mare pentru diverse tipuri de turism în baza resurselor naturale și istorice termice și de wellness și activităților culturale; ➤ Teritoriul este centrul bazinului Dunării și macro-regiunii europene a Dunării. ➤ Măsuri comune pentru creșterea competitivității industriilor locale. ➤ 	<p>subdezvoltate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Potențiale turistice neadresate, lipsa produselor competitive, infrastructura de locuințe subdezvoltată, lipsa ofertelor și serviciilor turistice coordonate; ➤ Număr mare de persoane care se confruntă cu riscul sărăciei și excluderii sociale; ➤ Bariere de limbă, capacitate scăzută de generare și dezvoltare de proiecte și de cofinanțare; ➤ 	<p>incluziunea grupurilor dezavantajate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Noile abordări existente pentru managementul riscurilor comune și acțiunile de pregătire în cazuri de urgență; ➤ Mișcarea globală pentru implementarea măsurilor comune pentru menținerea biodiversității, peisajelor valoroase și patrimoniului urban/arhitectural; ➤ Acțiuni comune la nivelul EU de informare cu privire la importanța protecției mediului; ➤ Sprijinul UE pentru dezvoltarea inclusivă social și pentru coeziune în general; ➤ Dezvoltarea legăturilor sociale și culturale între RO și SR cu integrarea în regiunea EU a Dunării macro-regionale. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Marginalizarea zonelor izolate din cauza urbanizării accelerate în zona vizată de program; ➤ Incertitudini în scenariul economic global și național care duc la refuzarea investițiilor (naționale și FDI).
--	---	---	--

O Europă mai verde cu emisii reduse de carbon prin promovarea tranziției la energia curată și corectă, investiții ecologice, economie circulară, adaptarea climatului și prevenirea și gestionarea riscurilor

Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Natura și peisajul relativ bine conservate; ➤ Biodiversitate și diversitate geografică bogate; ➤ Specii și plante autohtone; ➤ Un număr mare de zone și peisaje protejate; ➤ Zone urbane acoperite în principal de servicii de utilități publice; ➤ Bogate în resurse naturale; <p><i>Potențial de înaltă calitate al bunurilor naturale și culturale.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starea nesatisfăcătoare a rețelelor de alimentare cu apă, cantități insuficiente livrate în anumite perioade; ➤ Infrastructură insuficientă de tratare a apei uzate și de canalizare; ➤ Lipsa de informare a populației privind riscurile de mediu și lipsa de cunoștințe privind industriile nedăunătoare mediului; ➤ Depozite de deșuri și halde necontrolate pentru tratarea deșeurilor ➤ Nivel scăzut de monitorizare în aer, apă, sol; ➤ O suprafață mare expusă eroziunii; ➤ Nivel scăzut de management al riscului coordonat; ➤ Infrastructură de mediu subperformantă; ➤ Hotspot-uri și riscuri de mediu, majoritatea din cauza mineritului. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Informarea populației privind importanța conservării biodiversității, ➤ Dezvoltarea comună a planurilor și măsurilor de protecție a naturii pentru zonele de frontieră inclusiv stabilirea zonelor Natura 2000; ➤ Dezvoltarea serviciilor de utilități publice (managementul deșeurilor, tratarea apei uzate cu accent pe Reducere, Reutilizare, Restructurare, Reciclare); ➤ Monitorizarea comună a principalelor râuri; ➤ Prevenirea și managementul riscurilor; ➤ Utilizarea sustenabilă a resurselor naturale ➤ Utilizarea surselor de energie regenerabilă (bio masă, izvoare termice, energie eoliană, energie solară, utilizarea combustibililor mai ecologici). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pierderea peisajelor tradiționale din cauza succesiunii plantelor și declinului agriculturii în zonele izolate; ➤ Biodiversitate pe cale de dispariție din cauza poluării râurilor; ➤ Controlul insuficient a utilizării resurselor naturale; ➤ Schimbări climatice semnificative; ➤ Lipsa de fonduri pentru investirea în serviciul public, infrastructura publică și managementul riscurilor.
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sensibilizarea în rândul 	

		<p>reprezentanților sectorului de afaceri /industriilor în ceea ce privește importanța acceptării și aplicării principiilor de economie circulară</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Promovarea acțiunilor care reduc amprenta de carbon și îmbunătățesc performanța generală a mediului 	
--	--	---	--

O Europă mai socială care să pună în aplicare Pilonul European al Drepturilor Sociale

Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ușoară creștere a ratelor de ocupare a forței de muncă; ➤ Măsuri active de angajare la nivel național; ➤ Existența unor rețele educaționale, sociale și medicale de bază; ➤ Experiență în programe UE (Erasmus, EaSI, Europa pentru cetățeni, Sănătatea în UE și altele); ➤ Bune exemple de investiții finanțate prin proiectele CBC anterioare; 	<p>Populație distribuită inegal; Marea majoritate a teritoriilor este rurală; Nivel scăzut de urbanizare; Șomaj crescut și dualism crescut în ratele de ocupare a forței de muncă; Accesibilitate scăzută la serviciile sociale și medicale în regiunile izolate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rate mai mari ale șomajului în rândul populației active tinere din mediul rural; ➤ Grupuri vulnerabile – vârstnicii, victimele violenței, populația din mediul rural, romii – probleme cu incluziunea socială; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sprijinirea creării locurilor de muncă în rândul populației tinere; ➤ Cooperarea pentru promovarea inovației sociale pentru a crește incluziunea socială; ➤ Promovarea antreprenoriatului social, inovației și modelelor PPP; ➤ Promovarea șanselor egale și accesului pe piața muncii; mai multe oportunități de angajare pentru femei din zone defavorizate și rurale, tineri, alte grupuri dezavantajate din punct de vedere social); ➤ Intensificarea cooperării 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Emigrare și migrarea persoanelor tinere educate; ➤ Creșterea discrepanțelor din cauza oportunităților de angajare și migrației; ➤ Îmbătrânirea populației; ➤ Densitate scăzută a populației; ➤ Rate scăzute de participare la învățământul superior; ➤ Excluderea socială a tinerilor; ➤ Politicile pentru tineri nu sunt importante pe agenta locală, regională și națională; ➤ Lipsa finanțării pentru

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rate scăzute de participare la învățământul superior; ➤ Lipsa experienței practice și mobilitate scăzută a forței de muncă; ➤ Nivel scăzut de implicare a tinerilor în societate; ➤ Abandon din sistemul de învățământ; ➤ Lipsa coordonării între piața muncii și sistemul de învățământ, ➤ Accentul scăzut pe educația vocațională, antreprenariat și pe dezvoltarea aptitudinilor; ➤ Utilizare scăzută a instrumentelor și metodelor digitizate; ➤ Accesul scăzut la educație pentru minorități și grupuri dezavantajate; ➤ Distribuția redusă a infrastructurii medicale și personalului în mediul rural; 	<p>între instituțiile de învățământ și angajatori;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sporirea accesului la oportunități de angajare pentru persoanele din mediile izolate, inclusiv crearea de oportunități de activitate independentă (startup-uri în agricultură și turism, crearea de rețele/clustere, educație pentru noua generație de aptitudini și/sau cursuri vocaționale) ➤ Posibila atractivitate a pieței locale din România pentru forțele de muncă de pe cealaltă parte a graniței sau investiții în companiile române din Serbia și creșterea ratei de ocupare a forței de muncă în Serbia; ➤ Intensificarea cooperării transfrontaliere și legăturilor în zone cheie îi afectează pe tineri (angajare, educație, cooperare culturală, incluziune socială); ➤ Disponibilitatea instrumentelor digitizate și metodelor educaționale; ➤ Instrumente moderne 	<p>infrastructura și echipamentele de înaltă calitate;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa de interes a personalului medical pentru zonele rurale/izolate; ➤ Infrastructură medicală extrem de învechită; ➤ Discrepanțe în accesul la servicii medicale din cauza creșterii serviciilor medicale private.
--	--	---	---

		<p>de comunicare pentru a facilita know-how-ul transfrontalier în acest domeniu;</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Crearea unui mediu de sprijin pentru a dezvolta tinere talente & antreprenoriat (inițiative de start-up, conlucrare);➤ Accesibilitate crescută la serviciile medicale;➤ Echipamente medicale îmbunătățite;➤ Infrastructură medicală publică eficientă îmbunătățită;➤ Dezvoltarea parteneriatelor transfrontaliere în domeniul protecției sociale și sănătății prin instrumente și servicii dezvoltate și/sau implementate în comun;➤ Acumularea resurselor și dezvoltarea unui sistem integrat de specializare pentru centrele medicale	
--	--	---	--

O Europă mai apropiată de cetățeni pentru a stimula dezvoltarea sustenabilă și integrată a spațiilor urbane, rurale și de coastă și inițiativelor locale

Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Studiile și strategiile elaborate prin proiecte CBC anterioare (capitalizare); ➤ Un bun instrument de Promovare dezvoltat prin proiecte CBC anterioare; ➤ Poziție geografică pentru turism; ➤ Numeroase locuri de patrimoniu natural, istoric și cultural; ➤ Turismul termic și de wellness este important pentru zona eligibilă din România; ➤ Durata șederii turiștilor în câteva municipalități este peste medie; ➤ Creșterea numărului de turiști străini; ➤ Creșterea capacității de cazare turistică; ➤ Accesibilitate relativ bună a zonei din alte țări; ➤ Un număr mare de elemente de patrimoniu industrial care pot fi reconvertite și returnate 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zona programului nu este comercializată ca destinație turistică; ➤ Cantitate scăzută de infrastructură turistică (de ex. hoteluri, stațiuni, unități de divertisment); ➤ Infrastructură nesatisfăcătoare de îndrumare/interpretare turistică; ➤ ”Cerere digitală scăzută în ceea ce privește turismul în ambele țări (vizibilitate în comunitatea online); ➤ Lipsa conexiunii cu Rutele verzi europene; ➤ Lipsa produselor turistice competitive; ➤ Competențe reduse în dezvoltarea și comercializarea produselor; ➤ Nivel scăzut de informare privind tendințele turistice, măsuri de sprijin; ➤ Lipsa rețelelor cu partenerii locali și industria turismului pentru a elabora și certifica calitatea produselor de 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Strategii turistice naționale și regionale; ➤ Dezvoltarea instrumentelor inovative de promovare (de ex. website-uri, aplicații); ➤ Zona se află în centrul bazinului Dunării și macro regiunii Dunării Europene; ➤ Identificarea potențialului turistic transfrontalier prin strategiile existente și proiectele CBC implementate; ➤ Produsele turistice comune nou dezvoltate; ➤ Activitățile de promovare turistică stabilite; ➤ Potențialul zonei eligibile de a deveni o destinație turistică transfrontalieră; ➤ Potențialul pentru dezvoltarea ecoturismului; ➤ Potențialul de dezvoltare a turismului pe Canalul Bega; ➤ Potențialul pentru 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Continuarea crizei refugiaților, migrației; ➤ Lipsa sprijinului financiar pentru proiectele de infrastructură; ➤ Probleme legale privind drepturile de proprietate pentru teren și clădiri.

<p>comunității;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Timisoara și Novi Sad-actori cheie pentru celebrarea Capitalei Culturale Europene 2021, cu evenimente care au loc și în Kikinda, Pančevo, Vršac, Zrenjanin; 	<p>transport;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dezvoltare slabă a etichetelor de calitate pentru excelență în serviciile turistice; ➤ Accesibilitate internă scăzută în unele părți, condiție slabă a infrastructurii rutiere în regiune. 	<p>dezvoltarea turismului cultural, turismului sportiv (piste de biciclete, trasee de drumeții etc)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Un număr mare de spații publice de utilizat de comunitate (după regenerare). 	
---	---	--	--

Puncte forte	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Managementul migrării și protecția programelor de migrație disponibile la nivel național; ➤ Sprijinul UE pentru Obiectivul Interreg specific dedicat granițelor externe; ➤ Diverse acorduri semnate de România și Serbia pentru a combate crima organizată, traficul de droguri și terorismul internațional. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Calitatea nesatisfăcătoare a infrastructurii accesului transfrontalier; ➤ Nu toate punctele de trecere a frontierei sunt permanente; ➤ Frontieră terestră/fluvială – nevoia pentru echipamente mai diverse și activități de protecție a graniței. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Soluții inovative care utilizează tehnologii de ultimă generație și sisteme IT de scară mare pentru a îmbunătăți interoperabilitatea, securitatea, convenabilitatea, timpii de așteptare și eficiența costurilor; ➤ Reducerea vulnerabilității granițelor externe în baza unei sensibilizări situaționale complete, garantarea unor granițe UE sigure și funcționale; ➤ Controlul eficient al graniței și managementul migrației; ➤ Consolidarea capacităților instituționale pentru îmbunătățirea serviciilor publice. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Continuarea crizei refugiaților și creșterea migrării; ➤ Creșterea volumului de trecere de frontieră vs. numărului de puncte de frontieră și capacității; ➤ Lipsa capacităților financiare de a asigura co-finanțarea.

3. Complementaritățile și sinergiile cu alte forme de sprijin

Programul susține orientările strategice prevăzute în Strategia pentru Balcanii de Vest și se bazează pe trei din cele șase inițiative emblematiche, după cum urmează: **Inițiativa de a intensifica sprijinul pentru dezvoltarea socioeconomică** (în special pentru dezvoltare și inovație, sprijinul sectorului social, educației și sănătății), **Inițiativa de a susține reconcilierea și bunele relații între vecini** (mai ales pentru sprijinul educației, culturii și tinerilor) și **Inițiativa de consolidare a angajamentului pentru securitate și migrație** (mai ales pentru cooperarea pentru siguranța frontierei și managementul migrației).

De asemenea, pentru elaborarea Programului s-a ținut cont de întregul cadru strategic care reglementează relațiile UE cu țările IPA. De aceea, s-a acordat o atenție specială *Concluziilor summit-ului Balcanilor de Vest de la Poznan* (în special pentru domenii precum educația, cercetarea & inovația și securitatea), *Comunicarea privind Politica de Extindere UE* (în special pentru drepturile fundamentale în ceea ce privește excluderea socială, marginalizarea & discriminarea, migrația), *Declarația de la Sofia & Agenda Priorităților din Sofia* (în special pentru dezvoltare culturală și socială, probleme de securitate, migrație și managementul graniței) și *Agenda Verde pentru Balcanii de Vest* (mai ales pentru combaterea schimbărilor climatice, protejarea mediului și folosirea potențialului economic al economiei circulare și de carbon redus, verde din regiune) creând sinergii și complementaritate cu alte forme de sprijin, inclusiv posibilă contribuție în atingerea obiectivelor EUSDR și EUSAIR.

În ciuda eforturilor programelor individuale, impactul este mai mare prin acumularea de resurse de la UE precum și de la alți donatori pentru a crea sinergii și complementarități. Pentru construirea capacităților și răspunsul efectiv la nevoile comunităților de frontieră, în special pentru a crea o Europă mai sigură sau o Europă mai verde, probleme transfrontaliere și transversale, este nevoie de o coordonare sporită a acțiunilor.

În acest scop, complementaritatea cu acțiunile sprijinite de Fondul Intern de Securitate pentru intensificarea operațiunilor comune transfrontaliere, precum și patrulări comune, sau cu scopul de a consolida capacitățile prin activități de instruire și folosirea noilor tehnologii, reprezintă o preocupare constantă. În plus, este necesară sinergia cu acțiunile sprijinite de Fondul de Administrare a Frontierei (IBMF) pentru a facilita și asigura uniformitatea între controlul la frontieră și controlul vamal pentru a face frontiera externă mai puternică. În plus, pentru acțiunile asociate cu combaterea migrației intensificarea cooperării între țările partenere în program și este necesară o complementaritate cu intervențiile finanțate prin Fondul de Azil și de Migrare (AMF).

Măsură Specială pentru Gestionarea Migrației, programe multibeneficiare IPA, instrumentul UE care contribuie la Stabilitate și Pace, Mecanismul de Protecție Civilă UE sunt doar câteva instrumente care vor fi luate în considerare pentru crearea sinergiilor la nivelul acțiunilor propuse și creșterea cooperării terestre între instituțiile partenere din două țări.

La nivel național în România, Programul trebuie să creeze complementarități și sinergii cu Programele Operaționale Regionale Vest și Sud-Vest, Programul de Dezvoltare Sustenabilă, Programele de Reducere a Sărăciei și de Sănătate, în domeniile sănătate, educație, eficiența energetică, biodiversitatea și riscurile schimbărilor climatice, turismului și patrimoniului cultural.

Deși este clar că pentru a asigura toate măsurile de mai sus, finanțarea adecvată este esențială iar Programele CBC trebuie să se coordoneze și să completeze alte programe finanțate UE și contribuțiile altor donatori, nu este nevoie de concentrarea tematică

și așteptări realiste în ceea ce privește ce poate fi obținut cu finanțarea UE în contextul CBC.

4. *Lecții învățate din experiența anterioară*

Strategia Programului 2014-2020 Romania-Serbia Interreg IPA CBC s-a concentrat pe principalele probleme din regiunea de frontieră și pe răspunsurile disponibile pentru a soluționa problemele existente, mai exact:

- Depășirea problemelor specifice asociate cu conexiunea regiunii, atât la nivel intern între regiunile de frontieră și în mod esențial la nivel extern între regiunea de frontieră și zonele învecinate;
- Gestionarea lipsei competitivității care este o problemă comună care afectează economia zonei de frontieră în ansamblul său cu efecte negative asupra zonelor de frontieră din România și Serbia. Aceasta include chestiuni precum antreprenoriatul și afacerile, inovația și nivelurile de investiție;
- Soluționarea problemelor principale legate de dezvoltarea rurală care sunt caracteristice regiunilor pe ambele părți ale graniței și care ar beneficia de acțiunea transfrontalieră comună în ceea ce privește aspecte cheie precum (printre altele) agricultura, dezvoltarea turismului rural și probleme specifice legate de piața muncii în zonele rurale;
- Gestionarea problemelor comune esențiale în ceea ce privește mediul și aspectele specifice ale pregătirii locale/regionale în legătură cu situațiile de urgență transfrontaliere;
- Depășirea percepției graniței ca o "diviziune" percepută și promovarea unei cooperări mai mari și contactului între regiunile și comunitățile pe ambele părți ale graniței. Aceste probleme au fost gestionate prin 4 priorități:
 - PA 1: Promovarea angajării și consolidarea serviciilor pentru o dezvoltare incluzivă;
 - PA 2: Protecția mediului și managementul riscurilor;
 - PA 3: Mobilitate sustenabilă și accesibilitate;
 - PA 4: Atractivitatea turismului sustenabil;

Conform feedback-ului de la părțile interesate, Strategia Programului a fost conformă în 2019 cu mediul socioeconomic al zonei transfrontaliere și atât logica intervenției și nevoile rămân valide. După evaluare, având în vedere schimbările structurale și economice în perioada de implementare a programului, ipotezele analizei SWOT au rămas în mare parte la fel, marcate de recesiunea economică.

Rezultatele a trei cereri de proiecte realizate în cursul implementării programului 2014-2020 au dovedit că grupurile țintă au generat un număr mare de proiecte care adresează toate prioritățile. În total, 64 proiecte, inclusiv proiecte strategice au fost contractate și finanțate.

Rezultatele bune obținute pot fi capitalizate prin crearea de clustere (medicina poate fi un domeniu) care va genera proiecte cu un impact mai mare și valoare adăugată.

Conform raportului de evaluare interimară din 2019, Programul a fost implementat fără probleme cu un risc scăzut de de angajament și o probabilitate mare de a îndeplini majoritatea obiectivelor în ceea ce privește indicatorii de realizare. În plus, evaluarea a evidențiat că interesul în aplicarea pentru finanțarea programului 2021-2027 este foarte mare de la beneficiari și solicitanți.

Domeniile de intervenție pentru care s-a exprimat un interes mare de cooperare sunt

educația și mediul.

Programul 2014-2020 a produs rezultate pozitive în domeniu în ceea ce privește îmbunătățirea tangibilă a calității vieții oamenilor. Însă, nevoile identificate de program în acest domeniu sunt încă valide și confirmate.

În plus, acțiunile adoptate pentru a reduce sarcina administrativă, mai ales din cauza unui sistem eMS (care a avut un nivel înalt de accesibilitate și o utilizare simplă a beneficiarilor și posibilelor solicitanți și a sporit nivelul de simplificare și de transparență la nivelul întregului flux procedural de monitorizare) și introducerea opțiunilor de cost simplificate dovedite ca fiind eficiente.

Însă, conform informațiilor strânse în timpul Evaluării interimare a Programului, o adoptare mai largă a opțiunilor simplificate de costuri ar facilita o implementare mai eficientă a Programului și proiectelor.

Beneficiarii tot s-au confruntat cu probleme la elaborarea proiectului (de ex. identificarea partenerului, stabilirea bugetului și încadrarea activității) și implementarea (de ex. cofinanțarea, achizițiile publice și încheierea contractelor). Se poate furniza un sprijin mai mare în etapa de aplicare pentru a ajuta solicitanții să identifice partenerul de proiect corespunzător.

Conform lecțiilor învățate în perioada anterioară de programare și din evaluarea interimară a programului din 2014-2020, o serie de acțiuni vor fi luate în considerare pentru perioada 2021-2027:

- S-a creat o bază de date pentru capitalizare pe website-ul programului iar beneficiarii au fost invitați de la etapa de consultare după 2020 (octombrie-noiembrie 2019) pentru a găsi rezultate relevante care pot fi replicate și/sau construite; în acest scop, fondurile de asistență tehnică din 2014-2020 vor fi utilizate pentru a elabora programul 2021-2027, inclusiv pentru activitățile de capitalizare. Evenimentele tematice dedicate (de ex. sănătate, turism, situații de urgență, cultură) vor fi organizate cu scopul de a disemina rezultatele din proiecte deja finanțate. Atelierele tematice au scopul de a crea noi parteneriate și rețele și de a genera noi idei de proiecte.
- Programul va folosi Formularul Standard de Aplicare dezvoltat de INTERACT (grupul de lucru HIT) pentru toate programele Interreg. Aspectele legate de problemele orizontale vor fi incluse într-un mod extins în Ghidul Solicitantului și în zilele de informare organizate la deschiderea cererilor de oferte.
- Se va aplica un proces mai amplu de consultare, cu respectarea codului de conduită, în contextul stabilirii JMC, în zona programului și la nivel național și va viza o participare echilibrată a părților interesate, reprezentând domeniile sociale, economice, educaționale, culturale sau turistice. Procesul de selectare a partenerilor sociali, ONG-urile ca membri la JMC va ține cont și de experiența acestora în proiecte/programe transfrontaliere.
- Se va oferi mai mult sprijin solicitanților pentru identificarea partenerului potrivit de proiect prin organizarea de forumuri de verificare a partenerilor; pe website-ul programului va fi disponibilă o facilitare de verificare a partenerilor.
- Se va oferi un sprijin mai specific beneficiarilor privind achizițiile publice prin instruirii

așa cum sunt organizate în perioada de programare 2014-2020.

- Sesiunile de instruire privind ajutoarele de stat, controlul și managementul financiar vor fi realizate după lansarea cererilor de oferte și în perioada de implementare a proiectelor (mai ales pentru managementul financiar și control).
- Respectarea principiilor de egalitate între sexe și de nediscriminare va fi accentuată mai mult pe parcursul implementării proiectelor prin proceduri de implementare (Ghidurile Solicitantului, declarațiile prevăzute).
- SCO-uri de pe piață și sumele forfetare pentru elaborarea proiectului și închiderea proiectului vor fi folosite în cea mai mare măsură posibil.
- Se pot aloca mai multe resurse canalelor de comunicare care s-au dovedit a fi mai eficiente în a ajunge la beneficiarii și potențialii beneficiari cu un accent mai mare pe platformele sociale.

5. *Coordonarea cu strategiile macroregionale (EUSDR și EUSAIR)*

Programul de cooperare IPA CBC viitor cu participarea regiunilor din România și Serbia este strâns legat de Strategia Europeană pentru Regiunea Dunării (EUSDR) și 'Strategia Europeană pentru Regiunea Adriatică și Ionică (EUSAIR).

Scopul programului este să integreze acțiuni și abordări de cooperare inovativă în regiuni în complementaritate cu regiunile macroregionale menționate mai sus.

Zona programului se află în centrul Macroregiunii Europene de Dunării și se suprapune parțial cu Macro-Regiunea Adriatică-Ionică europeană la care Serbia participă cu întregul său teritoriu. Cele două state partenere includ o mare parte din bazinul fluviului Dunăre, suprafața totală a acestora reprezentând 10% din bazinul din Serbia și 29% în România.

Referitor la strategiile macroregionale, întreaga zonă a programului poate fi considerată o zonă funcțională.

Pilonii comuni ai EUSDR și EUSAIR vor fi integrați în prioritățile programului, mai exact cel legat de energia verde și sustenabilă, protecția mediului, biodiversitatea și habitatele naturale, consolidarea capacității instituționale și cooperării, administrarea și securitatea graniței dar și asociat cu cultura și turismul, promovarea valorilor culturale și turistice comune, turismului sustenabil și responsabil.

S-a stabilit o gamă largă de rețele de cooperare între autoritățile naționale, regionale și locale dar și între alte organizații precum OGN-uri, organizații de finanțare a cercetării și instituții academice, asociații din sectorul afacerilor și grupuri de mediu. Aceste rețele și instituții au jucat un rol important în programele de cooperare transfrontalieră anterioare, astfel încât în perioada de programare 2007-2013 s-a lansat un apel tematic dedicat EUSDR iar România și Serbia au fost primul program de cooperare teritorială pentru finanțarea proiectelor dedicate exclusiv Strategiei UE pentru Regiunea Dunării. În perioada 2014-2020, 8,85 mil.(fonduri UE) pentru 17 proiecte au fost dedicate exclusiv turismului și culturii în timp ce toate proiectele finanțate de Program au contribuit la implementarea EUSDR.

În baza actului de orientare transfrontalieră emis pentru programul Romania-Serbia Interreg IPA CBC din octombrie 2019 și după alegerea Obiectivelor Politicii și particularitățile obiectivelor care primesc finanțare în programarea următoare, autoritățile programului au

fost active constant pentru a asigura o mai bună coordonare între MRS și Program. Astfel, a fost inițiat un proces de consultare pentru a obține o abordare de coordonare strânsă cu NC și PAC privind strategiile macroregionale relevante pentru zona programului (EUSDR și EUSAIR) pentru a identifica obiectivele strategice comune și pentru a asigura coordonarea generală proactivă cu strategii macroregionale și părțile interesate relevante. Scopul acestui proces a fost să genereze complementarități și să identifice posibilități de cooperare în ceea ce privește proiecte coordonate și/sau acțiuni macroregionale comune care creează un efect cumulativ.

Doar printr-o acțiune coordonată între programele Interreg din regiune și structurile macroregionale și proiectele părților interesate pot fi exploatate doar oportunitățile pentru strângerea resurselor necesare pentru a rezolva problemele comune precum pericolele asupra mediului, migrația, etc.

Strategia UE pentru Regiunea Dunăre (EUSDR)

Programul va încerca să creeze sinergii și complementarități cu EUSAIR și va contribui direct la implementarea Strategiei Macroregionale pentru Regiunea Dunării. Totodată, va căuta să promoveze complementaritățile cu alte proiecte implementate în cadrul EUSDR și EUSAIR și poate contribui și la facilitarea schimbului de experiență și la transferul expertizei între părțile interesate EUSDR și EUSAIR relevanți.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) oferă un cadru general pentru părți din zona Europei Centrale și de Sud-est al cărui scop este să stimuleze integrarea și dezvoltarea integrativă. Regiunea Dunării acoperă 14 țări (Germania, Austria, Republica Slovacia, Republica Cehia, Ungaria, Slovenia, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Moldova și Ucraina). Astfel, Regiunea Dunării include întreaga zonă a Programului în care toate proiectele care vor fi finanțate contribuie într-un fel și într-o anumită proporție pentru atingerea obiectivelor EUSDR.

Cei patru piloni ai Strategiei (Conectarea Regiunii Dunării, Protejarea mediului în Regiunea Dunării, construirea prosperității în Regiunea Dunării și Consolidarea Regiunii Dunării) sunt toate adresate de Prioritățile și obiectivele Programului. Este însoțită de un Plan de Acțiune "EUSDR revizuit recent" care împart unsprezece Zone Prioritare în acțiuni și exemple de proiecte. S-a ținut cont de lista propusă a acțiunilor strategice în strategia Programului.

Relațiile între zona programului și Regiunea Dunării pot fi analizate în următoarele domenii principale: mobilitate, energie, mediu, riscuri și dezvoltare socioeconomice.

În toate aceste domenii de interacțiune, pot fi identificate provocări și oportunități conform scării fenomenelor locale, regionale sau internaționale și conform principalilor factori principali precum schimbări de mediu sau piețe de turism internaționale de exemplu.

În unele zone se pot identifica anumite zone de interdependență mare între zona programului și regiunea mai mare a Dunării. Aceste domenii sunt dominate de factori internaționali și interregionali care cu efecte care depășesc în mare parte aria regională. Câteva exemple: reducerea și prevenirea poluării solului, apei și aerului de

surse industriale și urbane, controlul și reducerea riscurilor de mediu, dezvoltarea integrării Rețelelor Europene de Transport. În aceste zone, acțiunea partenerilor proiectului se va concentra pe integrarea acțiunilor locale cu strategii la nivelul regiunii Dunării.

În alte domenii, intervențiile nu depind în totalitate dar pot beneficia de cooperare la un nivel regional mai mare al Dunării. Printre aceste domenii, conservarea resurselor de mediu, biodiversitatea, peisajul; dezvoltarea surselor de energie regenerabilă; creșterea turismului; reducerea surselor localizate de poluare; promovarea inițiativelor inteligente de inovație poate fi menționată ca potențial beneficiar al acțiunilor de cooperare transfrontalieră.

În cursul implementării acestuia, programul poate dezvolta criteriile specifice de evaluare a proiectului pentru a încuraja proiectele care sprijină prioritățile EUSDR (De ex. alocarea bugetului, apeluri specifice pentru EUSDR, alocarea punctelor suplimentare proiectelor contribuind la acțiunile și obiectivele macroregionale).

Strategia UE pentru Regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (EUSAIR)

Strategia UE pentru Regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (EUSAIR) este o strategie macroregională care furnizează un cadru general pentru țările din regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (Croatia, Grecia, Italia, Slovenia, Albania, Bosnia & Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Nordul Macedoniei) și părțile interesate.

Obiectivul global al EUSAIR este de a promova prosperitatea economică și socială și dezvoltarea în regiune prin sporirea atractivității, competitivității și conectivității și adresează pericolele și oportunitățile comune în patru piloni/domenii tematice:

1. Creșterea albastră
2. Conectarea regiunii
3. Calitatea mediului
4. Turismul durabil

Planul de Acțiune al Strategiei trebuie pus în aplicare prin mobilizarea și alinierea tuturor fondurilor UE, internaționale, naționale și private disponibile relevante pentru cei patru piloni și temele specifice identificate pentru fiecare pilon. Astfel, Fondul European Maritim și pentru Pescuit precum Horizon 2020, care vizează Creșterea Albastră ca una din principalele domenii de interes pentru RTD, poate oferi sprijin cheie pentru implementarea acțiunilor și proiectelor sub Pilonul 1. Foarte important pentru Pilonul 2, Facilitatea Europeană de Conectare (CEF) 2014- 2020 sprijină dezvoltarea unor rețele transeuropene performante, durabile și interconectate în mod eficient în domeniul transportului, energiei și serviciilor digitale. Facilitatea se concentrează pe proiecte cu valoare adăugată UE mare, precum crearea legăturilor transfrontaliere lipsă și eliminarea blocajelor de pe coridoarele de transport transeuropene. CEF creează pârgii importante și atrage fonduri publice și private suplimentare prin instrumente financiare inovative, în special garanții de proiect UE. Finanțarea CEF pentru acțiunile din țările pre-aderare se poate acorda dacă aceste acțiuni sunt necesare pentru implementarea proiectelor de interes comun. Coordonarea CEF cu programul de cercetare și de inovație Horizon 2020 și cu Fondurile Structurale și de Coeziune va fi esențială. Comisia a propus ca părți importante din bugetul ESIF pentru 2014-2020 să fie dedicate proiectelor legate de energie, transport și infrastructura IT&C. În ceea ce privește Pilonul 3, fondurile pentru programul LIFE sunt deschise și Statelor terțe. Acest program include explicit acțiunile transfrontaliere, atenuarea și un pilon de adaptare. Pilonul poate beneficia, printre altele, de programul COSME pentru IMM-uri.

Oportunitățile de a genera sinergii strategice mai mari între EUSAIR și inițiativele naționale de programare UE, regionale sau sectoriale includ integrarea priorităților EUSAIR în cadrul proiectelor cu impact mare cu efecte de multiplicare și/sau proiecte coordonate. Mai multe programe pot contribui la finanțarea acestor proiecte și aceasta duce la multiplicarea efectelor iar impactul finanțării UE pe teren va fi mai vizibil.

6. Arhitectura Programului Interreg IPA CBC Romania-Serbia 2021-2027

- SO 1: Intensificarea protecției mediului și biodiversității, infrastructurii ecologice mai ales în mediul urban și reducerea poluării
- SO 2: Promovarea energiei regenerabile
- SO 3: promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- SO 4: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în caz de dezastre

P1: Protecția Mediului și Managementul Riscurilor

SO 1: Stimularea dezvoltării locale ambientale, economice și sociale integrate, patrimoniului cultural și securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltarea locală comunitară

P3: Turism integrat & patrimoniu cultural și natural

•SO 1: Îmbunătățirea accesului la educație, instruire și formarea pe tot parcursul vieții și calității acestora peste granițe pentru a crește nivelul de competențe și promovări educaționale pentru recunoașterea în străinătate

•SO 2: Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, instruire și învățarea continuă prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin stimularea rezilienței pentru educație și instruire la distanță și online

•SO 3: Creșterea accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor medicale și serviciilor medicale pe termen lung peste granițe

P2: Educație și sănătate

•SO 1: O Europă mai sigură

P4: Administrarea frontierelor

1.3. Justificarea alegerii obiectivelor politice și obiectivele specifice Interreg, priorităților corespunzătoare, obiectivele specifice și formelor de sprijin, adresarea, dacă este cazul, legăturilor lipsă în infrastructura transfrontalieră

Tabel 1

Obiectivul politicii selectate sau Obiectivul specific Interreg-	Obiectivul specific selectat	Prioritate	Justificarea alegerii
<p>1. O Europă mai verde și cu emisii mai scăzute de carbon prin promovarea unei tranziții energetice curate și echitabile, investiții verzi și albastre, economia circulară, adaptarea la climat și prevenirea și administrarea riscurilor</p>	<p><i>1.Intensificarea protecției mediului și biodiversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării</i></p>	<p>1.Protecția mediului și managementul riscurilor</p>	<p>Investițiile în domeniile protecției mediului și managementului riscurilor se bazează pe nevoile din zona vizată de program, precum: o infrastructură de mediu neperformantă, hotspot-uri și riscuri de mediu, lipsa informării populației în ceea ce privește riscurile asupra mediului și lipsa de informații despre soluții ecologice, etc.</p> <p>Mărirea potențialului deja existent din zona frontierelor, mai exact: natură și peisaje bine conservate, biodiversitate bogată, un număr mare de arii protejate și peisaje; investiții în protecția mediului și prevenirea și reducerea riscurilor reprezintă o cerință prealabilă absolută pentru a crea condiții mai bune de viață pentru persoanele din zonele de frontieră și o dezvoltare economică sustenabilă. Intervențiile propuse au rolul de a reduce riscurile legate de pierderea ecosistemelor, biodiversitate amenințată de poluare, schimbări climatice majore. Energia curată este cheia unui viitor durabil. Soluțiile dezvoltate prin acțiuni pilot comune în domeniul energiei regenerabile și consumului sustenabil de energie vor reduce impactul asupra mediului și proteja sănătatea populației în zona de frontieră, contribuind în același timp la o dezvoltare economică sustenabilă.</p> <p>De asemenea, implementarea măsurilor dedicate reducerii poluării și protejării biodiversității va spori gradul de protejare a naturii în beneficiul oamenilor și economiei.</p> <p>Mecanismele de prevenire, reducere și protecție împotriva dezastrelor trebuie îmbunătățite pentru a ține pasul cu provocările actuale și cu schimbările climatice rapide.</p>
	<p><i>2.Promovarea energiei regenerabile</i></p>		
	<p><i>3.Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</i></p>		
	<p><i>4.Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența la dezastre</i></p>		

			<p>Sensibilizarea părților interesate locale privind importanța protejării mediului și beneficiile pe care le au aceste acțiuni asupra condițiilor directe de viață ar putea crește impactul pozitiv general al finanțării. Se va acorda o atenție specială educației, instruirii și accesului la informații pentru sensibilizarea și stimularea participării în probleme de mediu și climatice în rândul tinerilor care locuiesc în zone rurale și izolate.</p>
<p>2.A. O Europă mai socială care să implementeze Pilonul European al Drepturilor Sociale</p>	<p>1. <i>Îmbunătățirea accesului și calității educației, instruirii și continue peste hotare pentru a crește nivelul studiilor promovate și nivelul competențelor pentru a fi recunoscute în străinătate</i></p>	<p>2. Educație și sănătate</p>	<p>Investițiile în infrastructură și servicii pentru educație, competențe și sănătate se bazează pe nevoile domeniului programului, precum: accesibilitatea scăzută la serviciile sociale și medicale în regiunile izolate, o infrastructură medicală învechită Răte mari ale șomajului în rândul populației tinere active din zonele rurale, grupurile vulnerabile, incluziune socială scăzută.</p> <p>Se va dedica o atenție specială educației digitale și instruirilor digitale pentru a îmbunătăți nivelul general al abilităților și competențelor digitale și investițiile în facilitatea accesului la dispozitive IT&C, în special pentru tinerii din mediile rurale și izolate.</p> <p>Acțiunile și măsurile au rolul de a gestiona lipsa coordonării între piața muncii și sistemul educațional, ratele scăzute de participare la învățământul superior, lipsa experienței practice și concentrarea slabă pe educația vocațională, antreprenariat și pe dezvoltarea aptitudinilor. Există o nevoie mare de concentrare pe aptitudinile vocaționale și tehnice ale persoanelor pentru a avea un sistem adaptat la piața muncii și la îmbunătățirea rezultatelor și eficienței educației.</p> <p>Rezultatele aduse de proiectele implementate în perioada 2014-2020 în sectorul medical pot fi capitalizate cu accentul pe cele mai importante provocări (de ex. accesul la sănătate în zonele izolate, îmbunătățirea infrastructurii existente, echipamente medicale performante, servicii medicale eficiente și rapide).</p> <p>Implementarea măsurilor în</p>
	<p>2. <i>Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și inclusive în educație, instruire și formarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin stimularea rezilienței pentru educația și instruirea la distanță și online</i></p>		
	<p>3. <i>Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței Sistemelor medicale și îngrijirii pe termen lung peste granițe</i></p>		

			<p>domeniul medical și serviciilor medicale pe termen lung va aborda aspecte legate de îmbătrânirea populației dar va asigura și o calitate mai bună a vieții și creșterea eficienței sistemelor și serviciilor dedicate reducerii mortalității premature, îmbunătățirea serviciilor medicale pentru stări medicale grave și managementul cancerului (screening și îngrijiri eficiente și rapide) și progresul în dezvoltarea unor servicii medicale mentale bazate pe comunitate.</p> <p>Se vor lua măsuri pentru îmbunătățirea capacității de monitorizare a amenințărilor transfrontaliere asupra sănătății.</p>
	<p><i>4. Amplificarea rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovația socială (nou introdus de CE în mai 2020 și în discuții cu COM dacă se va păstra, în așteptarea rezultatelor negocierilor PO5)</i></p>		
<p>3.A. O Europă mai apropiată de cetățeni prin promovarea dezvoltării sustenabile și integrate a zonelor urbane, rurale și zonelor de coastă și inițiativelor locale</p>	<p><i>1. Promovarea dezvoltării sociale, economice și de mediu locale integrate, patrimoniului cultural și securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă inclusiv prin dezvoltare locală coordonată de comunitate</i></p>	<p>3. Turism integrat și patrimoniu cultural & natural</p>	<p>Sustenabilitatea este crucială pentru turismul de mâine. Conservarea biodiversității, respectul pentru autenticitatea socioculturală a comunităților gazdă, asigurarea bunăstării sociale și securității economice a comunităților gazdă și utilizarea sustenabilă a resurselor de mediu trebuie să fie pilonii unui nou model de turism.</p> <p>Această criză este o ocazie de a pune un accent mai mare pe strategiile de coordonare la nivelul tuturor părților interesate. Este esențială integrarea unui model de economie circulară în lanțul complet de valori turistice, implicând producătorii, distribuitorii, consumatorii și agențiile de protecție a mediului. Este necesară o tranziție la operațiuni turistice cu emisii scăzute de carbon și eficiente din punct de vedere al resurselor, în același timp menținând accentul pe reziliența și competitivitatea sectorului.</p>

		<p>Turismul este una dintre industriile care se dezvoltă cel mai rapid iar UE este responsabilă de creșterea cu 10% a PIB-ului și pentru 27 milioane de locuri de muncă directe și indirecte în toate Statele Membre UE.</p> <p>Investițiile și măsurile care vor fi implementate se bazează pe nevoile domeniului programului precum: "o cerere digitală" scăzută în ceea ce privește turismul în ambele țări, lipsa produselor de turism competitiv și competențe scăzute în dezvoltarea și comercializarea de produse și folosirea punctelor forte ale regiunii precum poziția geografică excelentă pentru turism; numeroase locuri de patrimoniu natural, istoric și cultural și puncte termice și de wellness excelente.</p> <p>La nivel local, turismul poate contribui la reactivarea economiei locale în baza resurselor locale la generarea de noi locuri de muncă și capital social pentru a exercita un efect de reportare în alte sectoare, pentru a contribui la dezvoltarea teritorială și astfel de a rezolva populația (care se confruntă cu o problemă demografică)². Turismul sustenabil ia în considerare impactul economic, social și ambiental în același timp gestionând nevoile industriei turismului și comunităților gazdă³.</p> <p>Măsurile propuse exploatează potențialul mare al zonei ca destinație turistică în scopuri medicale, cu o capacitate extraordinară de dezvoltare a ecoturismului, turismului cultural, turismului sportiv vor duce nu numai la o creștere economică sustenabilă în zonă dar și la dezvoltarea mediului.</p> <p>În timp ce toate măsurile legate de turism și cultură ca o abordare integrată pot duce la dezvoltarea economică, particularitatea regenerării și securitatea spațiilor publice pentru includerea în viața culturală a</p>
--	--	--

² EPICAH, Interreg Europe, *turismul post-covid în Europa*

³ 'comunitatea gazdă' se referă la un grup de persoane care împărtășesc o identitate comună, precum un loc geografic, o clasă și o origine etnică. Aceștia pot împărtăși și un interes special precum preocuparea pentru distrugerea florei și faunei native

			<p>comunității și circuitul turistic pot fi tratate separat, deoarece aceasta contribuie și la dezvoltarea economică și a mediului și la dezvoltarea urbană. În acest scop, s-a făcut un inventar al tuturor spațiilor publice, culturale, naturale și industriale la nivelul zonei programului și măsuri/intervenții specifice sunt prevăzute pentru acestea în perioada post-2020.</p>
4. O Europă mai sigură	1. O Europă mai sigură	4. Gestionarea frontierelor	<p>Sprrijinul UE pentru un Obiectiv Interreg specific dedicat granițelor externe va ajuta la reducerea vulnerabilității granițelor externe datorită unei informări complete asupra situației, garantarea unei funcționări mai sigure și mai bune a granițelor UE. De asemenea, scopul programele privind frontierele externe este să pregătească țările candidate și pre-candidate pentru calitatea lor de membru UE, inclusiv prin ajutarea la crearea de sisteme și proceduri pentru pregătirea perspectivei frontierelor interne viitoare.</p> <p>Nevoia de finanțare a Obiectivului Interreg specific 2 rezultă din particularitățile zonei programului unde lungimea graniței pe teritoriul acoperite de program este de 548 km, din care 235 km (42,8%) pe râul Dunăre, reprezentând astfel 1% din întreaga graniță externă UE. De-a lungul acestei granițe comune există 8 treceri de frontieră rutiere, 2 treceri feroviare și 1 trecere fluvială.</p> <p>Cu peste 4 milioane de persoane și 1,5 milioane de mijloace de transport care trec granița în fiecare an, Programul trebuie să stabilească priorități și măsuri dedicate gestionării trecerilor de frontieră și mobilității.</p> <p>În plus, migrarea globală și provocările asociate precum insecuritatea și instabilitatea modelează o nouă lume care evoluează rapid și această dinamică va afecta destul de mult Europa. Conform Frontex, Balcanii de Vest continuă să fie afectați de migrarea neregulată către Europa Occidentală. Serbia, ca rută centrală a Balcanilor de Vest este principalul punct de trecere în acest sens. Însă, granițele între Serbia și România au înregistrat un flux mai scăzut de</p>

			<p>imigranți în 2018 comparativ cu alte granițe.</p> <p>Însă, datorită instrumentelor și bugetului limitate ale unui program CBC, migrația în sine nu poate fi rezolvată și nici gestionată de un program IPA CBC. Programul poate adresa capacitățile care lipsesc în ceea ce privește granițele externe UE identificate de Agenția Europeană de Gardă de Coastă și de Graniță și de vama UE.</p> <p>De asemenea, Programul poate sprijini îmbunătățirea infrastructurilor la punctele de trecere a frontierei care poate ajuta la stabilirea Managementului Integrat de Frontieră (IBM) la granițele externe UE pentru a sprijini politicile UE privind managementul integrat al granițelor în vederea consolidării securității granițelor externe UE și pentru a proteja lanțurile de aprovizionare. Se va acorda o atenție specială calității infrastructurii de acces transfrontalier și nevoii de a asigura tehnologii de ultimă generație și sisteme IT actualizate pentru a crește interoperabilitatea, securitatea și apărarea granițelor.</p> <p>Utilizarea soluțiilor și echipamentelor moderne va reduce vulnerabilitatea granițelor externe, garanta o funcționare mai bună și mai sigură a granițelor UE și un control mai eficient la graniță și gestionarea migrației.</p>
--	--	--	--

2. Prioritățile

2.1. Prioritate: Protecția mediului și managementul riscurilor

2.1.1 Obiectiv specific: îmbunătățirea protejării naturii și biodiversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

2.1.1.1 Tipuri asociate de acțiuni și contribuția lor așteptată la acele obiective specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile pe bază maritimă, dacă este cazul

Zona vizată de program beneficiază de existența unei arii vaste de parcuri naturale naționale cu valoare turistică de mediu. Însă se va acorda o atenție specială protejării acestor zone și biodiversității existente.

Profilul economic sau zona vizată de program cu exploatarea miniere mari creează medii de tip hotspot afectate de poluarea intensă a solului și a aerului. Totodată, declinul activității industriale duce la creșterea numărului de locuri industriale abandonate și de zone contaminate. Aceste terenuri dezafectate reprezintă o amenințare mare pentru sănătatea umană, flora și fauna fără posibilitatea de a revendica spații pe termen scurt, de aici nevoia de a investi în măsuri de reabilitare/decontaminare a terenului și înapoierea acestora comunității sau naturii.

De asemenea, lipsa informării populației în ceea ce privește pericolele asupra mediului împreună cu o infrastructură insuficientă de management al deșeurilor și apelor uzate generează depozite și halde de deșuri necontrolate. De exemplu, “în Serbia doar 12% din populație este conectată la sisteme de epurare a apelor uzate urbane (situația din 2017). În România, aproape jumătate din populație este legată la sistemele colective de apă uzată cu diferențe mari între zonele urbane și cele rurale”⁴. De aceea programul promovează investirea în măsuri pentru reabilitarea terenului siturilor industriale, siturilor de depozite de deșuri vechi sau ilegale, zonelor contaminate și returnarea acestora comunității pentru activități sociale, economice sau de locuințe sau pur și simplu reconvertirea acestora în situri naturale. Nivelul scăzut de monitorizare a poluării solului, apei și aerului scade nivelul de conștiință al populației în ceea ce privește nivelul real al poluării în comunitățile lor. De aceea programul investește în acțiuni și măsuri de sensibilizare în ceea ce privește importanța protejării mediului și comportament responsabil.

Deși centrele urbane din zona vizată de program nu sunt centre mari, amprenta lor de carbon este mare din cauza utilizării unor automobile extrem de poluante, unor sisteme de încălzire nesustenabile, asociate cu măsuri insuficiente de eficiență energetică. Acesta este motivul pentru care programul propune acest obiectiv specific pentru finanțarea investițiilor în infrastructura verde în special în zonele urbane și pentru finanțarea măsurilor de sensibilizare a populației rezidente. Acest concept de “infrastructură verde” este relativ nou și se va acorda o atenție specială promovării acestuia și dezvoltării unor soluții pilot care să poată fi replicată ulterior. Cele mai comune structuri care vor fi vizate sunt: parcurile, bulevardele cu trei benzi, acoperișurile verzi, spațiile deschise, terenurile de joc, terenul agricol și pădurile din interiorul orașelor, parcurile bogate în biodiversitate etc.

Programul propune măsuri precum:

- *Investițiile în domeniul resurselor naturale, ecosistemelor și biodiversității, inclusiv tehnologiile de protecție a mediului;*
- *Implementarea măsurilor pentru reducerea poluării și sensibilizării (de ex. strângerea și prelucrarea deșeurilor, benzi de biciclete, sortare și măsuri 5R);*
- *Investiții în activități dedicate controlului poluării și reabilitarea râurilor și terenurilor dezafectate;*

⁴ Documentul de Orientare Transfrontalieră pentru programul de cooperare IPA CBC cu participarea regiunilor din România și Serbia, Regio D1, versiunea 2 octombrie 2019

- Investiții în activități dedicate reabilitării siturilor industriale și terenului contaminat;
- Investiții în măsuri de calitate de aerului;
- Investiții în domeniul protecției mediului (de ex. zone urbane verzi);
- Investiții în infrastructura verde în special în zonele urbane (de ex. administrarea apei pluviale, sisteme de evacuare sustenabile, străzi verzi, acoperișuri verzi, pavaj permeabil/poros, răcirea naturală a clădirilor, sisteme de reciclare, păstrarea sub-suprafețelor, cisterne și butoane de ploaie și infrastructura albastră și/sau verde).
- Strategii comune și planuri de acțiune care abordează problema poluării, protecției naturii și protecției biodiversității.
- Testarea uneltelor, instrumentelor, experimentelor noi, transferul soluțiilor între părțile interesate relevante și creșterea nivelului de cooperare transfrontalieră în domeniul biodiversității, protecției naturii, infrastructurii verzi și reducerii poluării.

Toate măsurile propuse au potențialul de a contribui la Pilonul II "Protecția Mediului" al EUSDR și la Pilonul III "Calitatea Mediului" al EUSAIR.

2.1.1.2 Indicatori

Tabel 2: Indicatorii de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024) [200]	Obiectiv final (2029) [200]
Protecția mediului și managementul riscurilor	Intensificarea protecției naturii și biodiversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	RCO 36	Infrastructura verde susținută în alte scopuri decât adaptarea la schimbările climatice	hectare		
		RCO 38	Suprafața terenului reabilitat sprijinit	hectare		
		RCO 84	Acțiuni pilot dezvoltate în comun și implementate în proiecte	Acțiuni pilot		
		RCO 81	Participări la acțiuni comune peste granițe	participări		

Tabel 3: Indicatorii de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitatea de măsurare	Linia de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa de date	Observații
Protecția mediului și managementul riscurilor	Intensificarea protecției mediului și biodiversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	RC R 95	Populația are acces la infrastructura verde nouă sau îmbunătățită	persoane	0			Statistică proiectului	
		RC R 52	Terenul reabilitat folosit pentru spații verzi, locuințe sociale,	hectare	0			Statistică proiectului	
		RC R 104	Soluțiile adoptate sau elevate de organizații	soluții	0			Statistică proiectului	
		RC R 85	Participări în acțiuni comune peste granițe după finalizarea	participări	0			Statistică proiectului	

2.1.1.4 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Intensificarea protecției mediului și diversității, infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării* sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.

- Autoritățile publice & entitățile private care se ocupă de administrarea & protecția mediului
- Oamenii de știință & cercetătorii
- Educatori ambientali și organizații de mediu

2.1.1.4 *Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale*

Nu se aplică.

2.1.1.5 *Destinația instrumentelor financiare*

Nu se aplică.

2.1.1.6 *Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție*

Tabel 4: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 5: Dimensiunea 2 – forma de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 6: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.1.2. *Obiectiv specific: Promovarea energiei regenerabile*

2.1.2.1 *Tipuri de acțiuni conexe și contribuția așteptată a acestora la obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul*

Responsabilitatea ecologică este esențială pentru o dezvoltare sustenabilă și de la adoptarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Sustenabilă în 2015, Uniunea Europeană a făcut un progres important în vederea atingerii Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă. UE a început o tranzacție către o economie circulară, eficientă a resurselor, neutră din punct de vedere climatic și cu emisii scăzute de carbon.

Cadrul Energetic și Climatic UE din 2030 stabilește obiectivele: o reducere de 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră; 32 % energie din surse regenerabile; și o îmbunătățire de 32,5% a eficienței energetice comparativ cu nivelurile din 1990. Scopul "Uniunii Energetice" al UE este să diversifice sursele de energie ale Europei și să asigure securitatea energiei, să creeze o piață energetică internă integrată total, să îmbunătățească eficiența energetică, să reducă emisiile și să sprijine cercetarea și inovația în tehnologiile energetice curate și cu emisii scăzute de carbon.

În 2017, energia regenerabilă a reprezentat 17,5% din energia consumată iar în 2018 reprezintă 18,9% din energia consumată în UE, către ținta din 2020 de 20% în timp ce centralele nucleare au generat în jur de 25% din electricitatea produsă.

În 2018, energia regenerabilă a acoperit 21,1 % din energia totală utilizată pentru încălzire și răcire în UE. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă de la 11,7% în 2004. Majorările din

sectoarele industriale, serviciilor și locuitorilor (sectorul de construcție) au contribuit la această creștere.

Petrolul rămâne cea mai importantă sursă de energie pentru economia europeană iar energia eoliană este cea mai importantă sursă regenerabilă de electricitate.

Creșterea energiilor regenerabile curate, inepuizabile și care nu produc gaze cu efect de seră și nici emisii poluante este vitală pentru combaterea schimbărilor climatice și limitarea efectelor acestora.

Zona vizată de program beneficiază de existența unor surse ample de surse de energie regenerabilă (bio masă, izvoare calde/termice, energie eoliană, solară etc.). Însă, trebuie acordată o atenție specială utilizării sustenabile a acestor resurse naturale.

Tranziția la un sistem energetic bazat pe tehnologii regenerabile va avea consecințe economice foarte pozitive, precum dezvoltarea sustenabilă, creșterea nivelului de trai și ocupării forței de muncă.

Programul propune măsuri precum:

- *Soluții dezvoltate prin acțiuni pilot comune de energie regenerabilă (de ex. eoliană, solară, biomasă, geotermică) inclusiv rețele inteligente și sisteme IT&C și stocare asociată;*

Toate măsurile propuse au potențialul să contribuie la Pilonul II “Protecția Mediului” al EUSDR și la Pilonul III “Calitatea Mediului” al EUSAIR.

2.1.2.2 Indicatori

Tabel 27 – Output

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitatea de măsurare [255]	Punct de reper (2024)	Obiectiv final (2029) [200]
Protecția mediului și managementul riscurilor	Promovarea energiei regenerabile	<i>RCO 84</i>	<i>Acțiuni pilot dezvoltate în comun și implementate în proiecte</i>	<i>Acțiuni pilot</i>		

Tabel 3 indicatori de rezerva

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini e de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa de date	Observații
Protecția mediului și managementul riscurilor	Promovarea energiei regenerabile	<i>RCR 104</i>	<i>Soluții preluate sau elevate de organizații</i>	<i>Soluții</i>	<i>0</i>			<i>Statistică proiect</i>	

2.1.2.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Promovarea energiei regenerabile*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice & entitățile private care se ocupă de administrarea & protecția mediului

2.1.2.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.1.2.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.1.2.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție

Tabel 4 Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 5 Dimensiunea 2 – forma de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 6 Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.1.3 Obiectiv specific: Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

2.1.3.1 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția așteptată a acestora la obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul

Eficiența energetică este unul din principalele moduri eficiente de a atinge obiectivele

Acordului Climatic de la Paris și obiectivele climatice și energetice din Uniunea Europeană. Clădirile reprezintă cel mai mare potențial economic pentru eficiența energetică și investițiile trebuie să treacă la construcții cu emisii zero, clădiri eficiente și rezistente. Consumul energetic al clădirilor este responsabil de 40% din cererea energetică primară a Uniunii Europene și 36% din emisiile CO2 ale UE care cresc eficiența energetică este cel mai ieftin și deseori cel mai rapid mod de a reduce utilizarea combustibililor fosili și un mod foarte eficient de a reduce emisiile.

Potențialul eficienței energetice este bine stabilit de un raport IEA, Perspectiva Energetică Internațională 2017 care a dovedit că atunci când este combinat cu alte măsuri, eficiența poate realiza peste 40% din reducerile de emisii de carbon necesare pentru a îndeplini obiectivele globale de atenuare a schimbărilor climatice, cea mai mare contribuție unică.

Proiectanții de clădiri trebuie să caute să optimizeze eficiența clădirilor și apoi să încorporeze tehnologii de energie regenerabilă care să creeze clădiri cu energie zero. Se pot aduce și modificări în clădirile existente pentru a reduce consumul energetic și costurile. Acestea pot include pași mici precum alegerea becurilor cu LED și instalațiilor eficiente energetice sau eforturi mai mari precum îmbunătățirea izolației și climatizarea.

Investițiile stimulează economiile locale prin stimularea industriilor inovative locale, constructorilor, producătorilor și companiilor de servicii energetice, în timp ce remodelarea eficienței energetice creează locuri de muncă sustenabile: conform evaluării impactului pachetului de Climă și Energie 2030, acestea vor crea până la două milioane de job-uri până în 2020 și alte 2 milioane până în 2030. Prin natura lor, aceste locuri de muncă vor fi locale.

Investițiile în eficiența energetică s-au dovedit lucrative pentru proprietarii clădirilor, acestea asigurând beneficii financiare pe termen lung prin facturi energetice reduse.

Prin reducerea facturilor de energie ale locuințelor individuale, investițiile pot reduce sărăcia energetică.

Modernizările pot aduce avantaje importante precum rate de productivitate mai mari, abilități de învățare și condiții medicale mai bune prin îmbunătățirea confortului termic și calității aerului.

Programul propune măsuri precum:

- *Investiții în măsuri de eficiență energetică;*
- *Promovarea măsurilor de eficiență energetică și inițiativelor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;*
- *Investiții în măsuri pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră*

Toate măsurile propuse au potențialul să contribuie la Pilonul II "Protecția Mediului" al EUSDR și la Pilonul III "Calitatea Mediului" al EUSAIR.

2.1.3.2 Indicatori

Tabel 12: Indicatorii de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Punct de reper (2024)	Obiectiv final (2029)
		[5]		[255]	[200]	[200]

Protecția mediului și managementul riscurilor	Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	RCO 84	Acțiuni pilot dezvoltate în comun și implementate în proiecte	Acțiuni pilot		
--	---	--------	---	---------------	--	--

Tabel 13: Indicatorii de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Linia de bază	Anul de referință	Obiectivul final (2029)	Sursă de date	Observații
Protecția mediului și managementul riscurilor	Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	RCR 104	Soluții preluate și elevate de organizații	Soluții	0			Statistică proiect	

2.1.3.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice afectate de măsurile de eficiență energetică.

2.1.3.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.1.3.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.1.3.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție

Tabel 14 Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 15: Dimensiunea 2 – forma de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 16: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.1.4 Obiectiv specific: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența la dezastre

2.1.4.1 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția așteptată a acestora la obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul

Schimbările climatice vor avea un impact mare asupra calității vieții și vor crea dificultăți în sectorul precum turismul și agricultura, 7% din viețile populației Uniunii în zonele inundabile și 9% din viețile în zonele în care sunt peste 120 de zile pe an fără ploaie.

Dat fiind că dezastrele naturale nu sunt doar întreruperi inevitabile ale dezvoltării care să fie rezolvate prin măsuri rapide de urgență ci sunt rezultatul direct al unor riscuri negestionate și neatenuate, trebuie să se acorde o atenție specială strategiilor care vizează reducerea vulnerabilității și expunerii.

Reacțiile la dezastrele naturale și la efectele schimbărilor climatice pot fi proiectate și implementate în moduri care protejează viețile oamenilor și abordează pe termen scurt și pe termen lung probleme precum sărăcia și inegalitatea.

Schimbările climatice necesită o abordare mai amplă pentru a reduce riscurile acesta fiind rezultatul activităților umane de la Revoluția Industrială până în prezent. Utilizarea combustibililor fosili, despădurirea corelată cu creșterea cantității de gaze cu efect de seră și multe alte activități directe și indirecte afectează aproape fiecare aspect al vieții umane și ecosistemele de care aceasta depinde, duce la captarea căldurii în atmosferă, creșterea temperaturilor, creșterea nivelului apei și ploi neregulate. Aceste schimbări au dus la creșterea

frecvenței și intensității evenimentelor meteorologice extreme iar eforturile de a reduce impactul acestora sunt cunoscute ca adaptarea la schimbările climatice.

Reducerea riscului de dezastru și adaptarea schimbărilor climatice au obiective comune precum reducerea vulnerabilității comunităților și asigurarea unei dezvoltări sustenabile.

Programul poate juca un rol important în susținerea eforturilor de prevenire a riscurilor pentru a se adapta la impactul schimbărilor climatice și poate susține măsurile de adaptare și rezistența la dezastre la nivel local, regional și transfrontalier.

Investițiile pot aborda reziliența la dezastre și sistemele de administrare a dezastrelor și măsuri pentru a adresa "lipsa de cunoștințe" precum cercetarea, studiile și rapoartele academice necesare, dezvoltarea strategiei, susținerea IT&C sau conștientizarea și măsurile educaționale.

Zona transfrontalieră se confruntă cu numeroase provocări atunci când vine vorba de gestionarea schimbărilor climatice cu manifestările lor foarte frecvente. Aceste fenomene nu au granițe iar o abordare transfrontalieră este cea mai eficientă soluție.

Caracteristicile geografice ale zonei (Fluviul Dunărea cu afluenții săi, câmpiile și uneori terenurile mlăștinoase din nord) fac susceptibilă zona vizată de program la inundații și alunecări de teren.

Faptul că zona vizată de program este predominant rurală cauzează alte tipuri de riscuri: despădurire intensă și exploatare agricolă nesustenabilă care creează condițiile perfecte pentru alunecări de teren.

Programul propune măsuri precum:

- *Restaurarea zonelor naturale (de ex. păduri, malurile râurilor) pentru a preveni inundațiile și alunecările de teren;*
- *Împădurirea și reîmpădurirea zonelor vulnerabile inundațiilor și alunecărilor de teren;*
- *Dezvoltarea și implementarea măsurilor asociate cu adaptarea la schimbările climatice;*
- *Măsuri asociate cu prevenirea și gestionarea riscurilor climatice precum: inundații, furtuni, secetă;*
- *Prevenirea riscurilor și gestionarea riscurilor naturale neclimatice (i.e. cutremure) și riscurilor asociate cu activitățile umane (de ex. accidente tehnice) sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de administrare în caz de dezastre.*
- *Dezvoltarea și implementarea măsurilor de sensibilizare și produselor de instruire în domeniul mediului și pregătirii în cazuri de urgență, inclusiv pentru copii/tineri pentru a răspunde la situațiile de urgență;*
- *Implementarea lucrărilor comune pentru evitarea inundațiilor pe Fluviul Dunărea, afluenților săi și în bazinul Dunării;*
- *Strategii și planuri de acțiune comune pentru a preveni riscurile naturale și pentru a spori gradul de adaptare la schimbările climatice;*
- *Dezvoltarea și implementarea măsurilor de sensibilizare în domeniul schimbărilor climatice;*

Proiectele regulate trebuie suplimentate cu proiecte strategice care vor avea un impact mai mare la nivel transfrontalier și vor implica părțile interesate relevante. În cursul procesului de programare, se vor ține dezbateri legate de proiectele strategice din acest domeniu și s-a demonstrat un interes real pentru proiectele al căror scop este să crească nivelul de siguranță și de protecție a populației, îmbunătățind și consolidând capacitatea de intervenție a serviciilor profesionale de urgență și comunităților locale din zona frontierelor, sporind nivelul de specializare inteligentă euroregională pentru a consolida capacitatea comună a instituțiilor, cetățenilor, profesioniștilor și intervenția voluntarilor, pregătirea personalului în administrarea mai multor tipuri de riscuri în situații de urgență și stabilirea unor măsuri de urmărire adecvate pentru o interoperabilitate comună în cazul unor dezastre majore. Toate măsurile propuse au potențialul să contribuie la Pilonul II “Protecția Mediului” al EUSDR și la Pilonul III “Calitatea Mediului” al EUSAIR.

2.1.4.2 Indicatori

Tabel 17: indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024)	Obiectiv final (2029) [200]
Protecția mediului și gestionarea riscurilor	Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența	RCO 87	Organizații care cooperează peste granițe	organizații		
		RCO 81	Participări la acțiuni comune peste granițe	participări		

Tabel 18: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini a de bază	Anul de referință	Ținta finală (2029)	Sursa de date	Observații
Protecția mediului și managementul riscurilor	Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și Reziliența în fața dezastrelor	RCR 84	Organizații care cooperează peste granițe după finalizarea	organizații	0			Statistica proiectului	
		RCR 85	Participările în acțiuni comune peste granițe după finalizarea proiectului	participări	0			Statistica proiectului	

2.1.4.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Promovarea adaptării schimbărilor climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice și private care sunt afectate de adaptarea la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în caz de dezastre
- Oamenii de știință & cercetătorii
- Educatori ambientali și organizații de mediu

2.1.4.4. Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.1.4.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică

2.1.4.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție

Tabel 19: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 20: Dimensiunea 2 – formă de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 21: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.2 Prioritate: Educație și servicii medicale

2.2.1 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului la educație și calității educației, formării și învățării pe tot parcursul vieții peste granițe pentru a crește nivelurile de promovare educațională și de competențe pentru a fi recunoscute peste hotare

2.2.1.1 Tipuri de acțiuni conexe și contribuția așteptată a acestora la obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul

Există o legătură puternică între investițiile în dezvoltarea socioeconomică și educațională a unei zone și măsurile de gestionare a acestui domeniu sunt cruciale pentru a sparge ciclul de dezavantaje. Programul propune o abordare dublă a domeniului educațional: unul dedicat investițiilor în măsuri cu caracter nelegislativ precum: construirea capacității, cel mai bun schimb de practici, proceduri comune de lucru (implementate prin acest Obiectiv specific, mai exact 2.1. *Îmbunătățirea accesului la și calității educației, instruirii și învățării continue peste granițe pentru a crește nivelul de promovare a studiilor și aptitudini pentru a fi recunoscute peste hotare*) și unul dedicat investițiilor în infrastructura și achiziția de echipamente (implementată prin Obiectivul specific 2.2. *Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin asigurarea rezilienței pentru educația și instruirea online și la distanță*)

Măsurile propuse pentru acest Obiectiv specific au scopul de a îmbunătăți accesul la și calitatea educației, instruirii și învățării continue peste granițe prin proiecte care dedică sub 50% din bugetul lor investițiilor în achiziția de infrastructură și produse. Accentul se va pune mai mult pe intensificarea cooperării peste granițe între furnizorii de servicii de învățământ astfel încât proiectele de succes să poată fi replicate în zona vizată de program.

Se va acorda o atenție deosebită măsurilor care duc la îmbunătățirea competențelor și abilităților digitale generale (atât pentru studenți cât și pentru profesori/educatori) pentru a facilita realizarea unor activități educaționale adecvate în condiții extraordinare cum este pandemia COVID-19. Populația vizată este reprezentată de tinerii din zone rurale sau dezavantajate și aceste tipuri de măsuri vor reduce într-o oarecare măsură inegalitățile existente între sistemul educațional în centrele urbane foarte dezvoltate și sistemul educativ din centrele urbane sărace sau rurale/izolate. Dezvoltarea unor proceduri speciale de lucru, instrumentelor și uneltelor educaționale care funcționează bine online poate fi utilă și poate duce la o nouă abordare către un sistem educațional care nu mai este legat de clasa fizică și poate oferi acces la educație și la instruire tuturor indiferent de amplasarea geografică.

Analiza teritorială a zonei vizate de program a arătat că nu există o mare nevoie de a investi în măsuri care leagă cererile de pe piața muncii cu sistemul educațional. Sunt foarte încurajate cursurile de formare pilot pentru dezvoltarea noilor competențe tehnice.

Investițiile în evenimentele comune, formările peste granițe au scopul de a reduce discrepanțele între diferite unități de învățământ. Tinerii vor intra în contact cu alte sisteme

educative, alte cerințe și acestea vor facilita adaptarea ulterioară a acestora la piața muncii de peste hotare. De asemenea, prin educarea tinerei generații în spiritul bunei cooperări se va deschide drumul pentru relații puternice de cooperare viitoare între zonele de frontieră.

Programul propune acțiuni precum:

- Elaborarea procedurilor de lucru, platformelor comune, evenimentelor comune pentru învățământ și instruire online;
- Măsurile pentru dezvoltarea abilităților și competențelor tehnice;
- Măsuri comune de îmbunătățire a legăturii între piața muncii și sistemul de învățământ și de instruire;
- Schimbul celor mai bune practici sau directive pentru îmbunătățirea accesului și calității educației, instruirii și învățării pe tot parcursul vieții peste granițe ;
- Dezvoltarea și implementarea acțiunilor comune pentru a susține adaptarea tinerilor la nevoile pieței (de ex. aptitudini digitale).

Se așteaptă ca acțiunile finanțate să contribuie la Pilonul III al EUSDR “Construirea prosperității”, Domeniul prioritar “Oameni și aptitudini”.

2.2.1.2 Indicatori

Tabel 22: Indicatorii de realizări

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024) [200]	Obiectiv final (2029) [200]
Educație și sănătate	Îmbunătățirea accesului la și calității învățământului, formării și învățării pe tot parcursul vieții peste granițe pentru a crește nivelurile de promovare și de aptitudini pentru a fi recunoscute peste granițe	<i>RCO 87</i>	<i>Organizațiile care cooperează peste granițe</i>	<i>organizații</i>		

Tabel 23: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini e de bază	Anul de referinț ă	Țintă final ă (202 9)	Sursa de date	Observații

Educație și sănătatea	Îmbunătățirea accesului la educație, instruire și formarea pe tot parcursul vieții și calității acestora peste granițe pentru a	RC R 84	Organizații care cooperează peste granițe după finalizarea proiectului	organizații	0			Statistica proiectului	
------------------------------	--	---------------	--	-------------	---	--	--	------------------------	--

2.2.1.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific **Îmbunătățirea accesului la educație, instruire și formarea pe tot parcursul vieții și calității acestora peste granițe pentru a crește nivelul de competențe și promovări educaționale pentru recunoașterea în străinătate**, are:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice și entități private care se ocupă de educație și formare;
- Școli și alte unități educaționale;
- Oamenii de știință & cercetătorii.

2.2.1.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.2.1.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.2.1.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție

Tabel 24: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 25: Dimensiunea 2 – formă de finanțare

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 26: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.2.2 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, instruire și învățare continuă prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin asigurarea rezilienței pentru educația și instruirea online și la distanță

2.2.2.1 Tipuri asociate de acțiuni și contribuția așteptată a acestora la Obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul

Măsurile propuse pentru acest Obiectiv specific au scopul de a îmbunătăți accesul la și calitatea educației, instruirii și învățării continue peste granițe prin proiecte care dedică sub 50% din bugetul lor investițiilor în achiziția de infrastructură și produse. Accentul se va pune mai mult pe intensificarea cooperării peste granițe între furnizorii de servicii de învățământ astfel încât proiectele de succes să poată fi replicate în zona vizată de program.

Se va acorda o atenție deosebită investițiilor în unitățile educaționale dedicate dezvoltării abilităților tehnice și competențelor digitale. De asemenea, pentru a susține distanța și educația și formarea online, vor fi vizate acțiunile legate de echipamente.

Pentru a promova un sistem de învățământ și de formare adaptat pieței muncii, programul va gestiona investițiile în laboratoare care să ajute la acumularea unei experiențe practice.

Programul propune acțiuni precum:

- *Investiții în echiparea facilităților educaționale și de formare;*
- *Investiții în soluții IT comune care vor facilita educația și formarea online;*
- *Investiții în infrastructura și serviciile de instruire, inclusiv studii tehnice și vocaționale și pe tot parcursul vieții;*

Se așteaptă că acțiunile finanțate vor contribui la Pilonul III al EUSDR “Crearea prosperității”, Domeniul de prioritate “Oameni și abilități”.

2.2.2.2 Indicatori

Tabel 27: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024) [200]	Obiectiv final (2029) [200]
Educație și sănătate	Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și servicii de calitate în educație și învățământ pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru învățământul și formarea online și la distanță	<i>RCO 87</i>	<i>Organizații care cooperează peste granițe</i>	<i>organizații</i>		

Tabel 28: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini e de bază	An de referință	Obiectiv final (2029)	Sursă de date	Observații
Educație și sănătate	Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, instruire și învățarea continuă prin	<i>R C R 8 4</i>	<i>Organizații care cooperează peste granițe după finalizarea proiectului</i>	<i>organizații</i>	<i>0</i>			<i>Statistica proiectului</i>	

2.2.2.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol

intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Îmbunătățirea accesului la servicii inclusive și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru învățământul și formarea la distanță și online*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice & entitățile private care se ocupă de educație și instruire;
- Școli și alte unități de învățământ ;
- Oamenii de știință & cercetătorii.

2.2.2.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.2.2.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.2.2.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenți

Tabel 29: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 30: Dimensiunea 2 – formă de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 31: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorial

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.2.3 Obiectiv specific: Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței Sistemelor medicale și îngrijirii pe termen lung peste granițe

2.2.3.1 Tipuri asociate de acțiuni și contribuția așteptată a acestora la obiectivele specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile maritime, dacă este cazul

Zona vizată de program are o tradiție îndelungată de cooperare în acest domeniu iar programul vrea să exploateze rezultatele obținute în perioada de programare anterioară dat fiind că există încă multe oportunități de dezvoltare atunci când vine vorba de sistemul medical.

Creșterea accesibilității la serviciile medicale este foarte importantă pentru populație, mai ales în zonele izolate sau rurale fiind strâns legată de nevoia de a îmbunătăți infrastructura existentă sau de a ajuta la dezvoltarea unei infrastructuri noi, igienice și mai bune.

Procurarea de echipamente medicale noi și performante ar îmbunătăți cu siguranță serviciile medicale oferite populației și ar duce la prevenție când vine vorba de provocările medicale în mod rapid și la prevenirea mortalității precoce.

În urma pandemiei 2020 COVID-19, nevoia de a îmbunătăți supravegherea medicală publică a devenit mai importantă ca niciodată. Programul va susține măsuri care vor ajuta la dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunilor medicale peste granițe și la strângerea și concordanța datelor medicale utile. De asemenea, se va da o atenție specială dezvoltării sistemelor și procedurilor comune de a adresa pericolele medicale transfrontaliere.

Programul propune acțiuni precum:

- Implementarea măsurilor pentru a îmbunătăți accesibilitatea și eficiența serviciilor medicale și de îngrijire pe termen lung peste granițe;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a sprijini digitalizarea în bunurile medicale și mobile medicale;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a îmbunătăți eficiența accesibilității și reziliența sistemelor medicale și servicii de îngrijire pe termen lung.
- Investiții în construirea/renovarea/dotarea unităților medicale (inclusiv laboratoarelor);
- Achiziția de echipamente de înaltă tehnologie pentru susținerea serviciilor tel medicale; Investiții în îmbunătățirea serviciilor medicale și de îngrijire pe termen lung pentru vârstnici;
- Elaborarea procedurilor comune de lucru, platformelor comune, strategiilor comune de gestionare a amenințărilor transfrontaliere;
- Schimbul de know-how și activitățile de construire a capacității (instruiri comune, conferințe, ateliere de lucru)

Proiectele regulate pot fi suplimentate cu proiecte strategice sau proiecte mari de infrastructură care vor avea un impact mai mare la nivel transfrontalier și care implică părțile interesate relevante. În cursul procesului de programare, s-au purtat discuții despre proiectele

strategice/infrastructura mare din acest domeniu și s-a manifestat un interes real în proiectele care discută probleme medicale specifice în zona de frontieră împreună cu măsuri pentru susținerea serviciilor medicale mobile, metode de diagnostic și tratamente armonizate. Se așteaptă ca acțiunile finanțate să contribuie la Pilonul III din EUSDR “Crearea prosperității”, Domeniul de prioritate “Oameni și aptitudini”.

2.2.3.2 Indicatori

Tabel 32: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024)	Obiectiv final (2029) [200]
Educație și sănătate	Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței Sistemelor medicale și îngrijirii pe termen lung peste granițe	<i>RCO 87</i>	<i>Organizații care cooperează peste granițe</i>	<i>Organizații</i>		

Tabel 33: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Linia de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa datelor	Observații
Educație și sănătate	Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor medicale și serviciilor de îngrijire pe termen lung peste granițe	<i>RCR 84</i>	<i>Organizații care cooperează peste granițe după finalizarea proiectului</i>	<i>Organizații</i>	<i>0</i>			<i>Statistica proiectului</i>	

2.2.3.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Îmbunătățirea accesibilității, eficienței și rezilienței sistemelor medicale și serviciilor de îngrijire pe termen lung peste granițe*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice & entitățile private care se ocupă de serviciu medical și de îngrijire pe termen lung
- Spitale, clinici și alte unități medicale și de îngrijire pe termen lung
- Oamenii de știință & cercetător.

2.2.3.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.2.3.5 Destinația instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.2.3.6 Defalcarea indicativă a resurselor programului UE pe tip de intervenție

Tabel 34: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 35: Dimensiunea 2 – formă de finanțare

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 36: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Prioritatea nr.	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.3 Prioritate: Integrated tourism and cultural & natural heritage

2.3.1 Obiectiv specific: Promovarea dezvoltării și securității locale integrate sociale, economice și a mediului, inclusive pentru zonele rurale și de coastă inclusive prin dezvoltare locală ghidată de comunitate

2.3.1.1 Tipuri asociate de acțiuni și contribuția lor așteptată la acele obiective specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile pe bază maritimă, dacă este cazul

Conceptul de “coeziune teritorială” a fost introdus începând din perioada derulare a

programelor 2007-2013 și a însemnat că diferențele de dezvoltare socioeconomică între state și regiuni vor fi gestionate în scopul diminuării acestora. Nevoia de a lucra peste granițe în proiecte este justificată nu numai de nevoile și de beneficiile actorilor la nivel național, regional și local dar și de efectele transnaționale/transregionale ale acestor proiecte.

Iar pentru ca aceste acțiuni coordonate să fie eficiente, acestea trebuie aplicate nu ca o soluție universală ci adaptate la particularitățile teritoriului respectiv.

Scopul identificării domeniului funcțional este creșterea eficienței intervențiilor în fondurile UE și să nu fie lăsată nicio regiune în urmă (districte sau județe). Deoarece regiunile zonelor vizate de program sunt interconectate în mod funcțional una cu cealaltă, *este natural care acestea să se transforme în proiecte integrate de cooperare transfrontalieră*. Având în vedere marea varietate de interdependențe la nivelul zonei vizate de program, putem spune că reprezintă un domeniul funcțional "cu multe provocări tematice".

Deoarece turismul joacă un rol important și pentru economia zonei vizate de program care este strâns legată de bunurile culturale și istorice comune, investițiile și măsurile care vor fi implementate se bazează pe nevoile din zona vizată de program (de exemplu: "cerere digitală" scăzută legată de turism în ambele țări, lipsa de produse turistice competitive și competențe slabe pentru dezvoltarea și comercializarea produselor) și se bazează pe punctele forte ale regiunii: o poziție geografică excelentă pentru turism, numeroase locuri de patrimoniu natural, istoric și cultural și obiective termice și de wellness importante.

Sectorul turismului este considerat un element cheie în Programul Transfrontalier viitor, având în vedere că zonele de frontieră se confruntă cu probleme foarte similare atât în ceea ce privește problemele actuale dar și privind tipul potențialului sub-exploatat. Acest sector aduce un beneficiu important ca stimul pentru crearea unor afaceri de scară mică, oferind potențialul de a crea un număr mai mare de IMM-uri turistice și astfel oferind o sursă de angajare mai largă și posibil mai sustenabilă în zona de frontieră.

Stabilirea zonei vizate de Program ca domeniu funcțional pentru turism și cultură are scopul de a asigura o abordare integrată pentru dezvoltarea turismului, în ceea ce privește sinergiile cu politicile sectoriale asociate cu turismul.

De asemenea, promovarea zonei vizate de program ca o destinație turistică integrată înseamnă că nu doar poliile de dezvoltare urbană vor beneficia de investiții și atenția turiștilor dar și zonele învecinate care va duce la extinderea zonelor și sezoanelor turistice, reducerea concentrării turismului în principalele orașe din zona vizată de Program și utilizarea unor abordări sustenabile în planificarea și managementul turismului.

Deoarece dezvoltarea turismului în zona vizată de Program evoluează în jurul orașelor mari și medii, diferențele între zonele urbane și periurbane/rurale se accentuează iar oportunitățile de dezvoltare ale regiunilor funcționale integrate sunt limitate.

Abordarea integrată are scopul de a mări, integra și diversifica destinațiile turistice din zona vizată de Program în același timp sporind accesibilitatea și vizibilitatea zonelor turistice mai puțin dezvoltate care sunt în continuare în afara hărții pentru mulți turiști naționali și internaționali.

În timp ce toate măsurile asociate cu turismul și cultura, ca o abordare integrată, pot duce la dezvoltarea economică, particularitățile regenerării și securității spațiilor publice cu scopul de a le include în viața culturală și în circuitul turistic al comunității ar putea fi tratate separat deoarece acest lucru contribuie și la dezvoltarea economică de mediu și la dezvoltarea urbană.

Programul propune acțiuni precum:

- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a dezvolta și promova bunurile și serviciile turistice;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a proteja, dezvolta și promova patrimoniul natural și ecoturismul;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a proteja, dezvolta și promova patrimoniul cultural și serviciile culturale;
- Investiții în regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice pentru includerea acestora în circuitul turistic și/sau cultural;

Se preconizează ca acțiunile finanțate să contribuie la Pilonul III din EUSDR “Crearea prosperității”, Domeniul de prioritate “Oameni și aptitudini” și la Pilonul IV din EUSAIR “Turism sustenabil”.

2.3.1.2 Indicatori

Referință: Articolul 17(4)(e)(ii), Articolul 17(9)(c)(iii).

Tabel 37: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024) [200]	Obiectiv final (2029) [200]	
Patrimoniul natural și cultural și turism integrat	Promovarea dezvoltării integrate economice și sociale, locale, culturale și securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltare locală ghidată de comunitate	RC	Numărul de locuri culturale și turistice sprijinite	Locuri culturale și turistice			
		O					
		77					
		RC	Strategii și planuri de acțiune dezvoltate în comun	Strategie			
		O			/plan de acțiune		
		83					

Tabel 38: Indicatorii de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini e de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa de date	Observații
Turism și patrimoniul cultural & natural integrate	Promovarea dezvoltării integrate economice și sociale și ambientale	RC R 77	Vizitatorii locurilor culturale și turistice susținute	Vizitatori pe an	0			Statistica proiectului	

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsurare	Lini e de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa de date	Observații
	<i>locale, patrimoniul cultural și securității, inclusiv pentru zonele</i>	RC R 79	<i>Strategii și planuri de acțiuni comune adoptate de oraș</i>	<i>Strategii/planuri de acțiuni</i>	0			<i>Statistica proiectului</i>	

2.3.1.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *Promovarea dezvoltării integrate sociale, economice și ambientale locale, patrimoniului cultural și securității, inclusiv pentru zonele rurale și de coastă și prin dezvoltare locală ghidată de comunitate*, are:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale;
- Autoritățile publice și private care sunt afectate de dezvoltarea socială, economică de mediu integrate;
- Autoritățile publice și private implicate în protejarea patrimoniului cultural și natural;
- Organizațiile turistice.

2.3.1.4 Precizarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.3.1.5 Scopul planificat al instrumentelor financiare

Nu se aplică.

2.3.1.6 Împărțirea orientativă a resurselor programului UE pe tip de intervenție

Tabel 39: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. Prioritate	Fondul	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 40: Dimensiunea 2 – forma de finanțare

Nr. Prioritate	Fondul	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 41: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. Prioritate	Fondul	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

2.4 Prioritate: gestionarea frontierelor

2.4.1 Obiectiv specific: O Europă mai sigură

2.4.1.1 Tipuri asociate de acțiuni și contribuția lor așteptată la aceste obiective specifice și la strategiile macroregionale și la strategiile pe bază maritimă, dacă este cazul

Susținerea UE pentru un Obiectiv Specific Interreg dedicat granițelor externe va ajuta la reducerea vulnerabilității granițelor externe cu ajutorul unor cunoștințe situaționale complete, garantarea unor granițe sigure și funcționale. De asemenea, programele legate de granițele externe au scopul de a pregăti țările candidate și pre-candidate pentru calitatea lor de membre UE, inclusiv prin ajustarea la stabilirea sistemelor și procedurilor pentru pregătirea perspectivei granițelor interne viitoare.

Nevoia de a finanța Obiectivul specific 2 Interreg rezultă din particularitățile zonei Programului în care lungimea graniței din teritoriul acoperit de program este de 548 km, din care 235 km (42,8%) pe Fluviul Dunărea, astfel reprezentând 1% din toată granița externă UE. De-a lungul acestei granițe comune există 8 treceri de frontieră rutiere, 2 treceri feroviare și 1 trecere fluvială.

Cu peste 4 milioane de persoane și 1,5 milioane de mijloace de transport care trec granița în fiecare an, Programul trebuie să stabilească priorități și măsuri dedicate gestionării trecerilor de frontieră și mobilității.

În plus, migrarea globală și provocările asociate precum insecuritatea și instabilitatea modelează o nouă lume care evoluează rapid și această dinamică va afecta destul de mult Europa. Conform Frontex, Balcanii de Vest continuă să fie afectați de migrarea neregulată către Europa Occidentală. Serbia, ca rută centrală a Balcanilor de Vest este principalul punct de trecere în acest sens. Însă, granițele între Serbia și România au înregistrat un flux mai scăzut de imigranți în 2018 comparativ cu alte granițe.

Însă, datorită instrumentelor și fondurilor limitate ale unui program CBC, migrația în sine nu poate fi rezolvată și nici gestionată de un program IPA CBC. Programul poate adresa capacitățile care lipsesc în ceea ce privește granițele externe UE identificate de Agenția Europeană de Gardă de Coastă și de Graniță și de vama UE.

Se va acorda o atenție specială calității infrastructurii de acces transfrontalier și nevoii de a asigura tehnologii de ultimă generație și sisteme IT actualizate pentru a crește interoperabilitatea, securitatea și apărarea granițelor.

Utilizarea soluțiilor și echipamentelor moderne va reduce vulnerabilitatea granițelor externe, garanta o funcționare mai bună și mai sigură a granițelor UE și un control mai eficient la graniță și gestionarea migrației.

În contextul pandemiei COVID 19, programul poate contribui la menținerea "benzilor verzi pentru bunuri și servicii esențiale" și la eficientizarea verificărilor și controalelor medicale.

Programul propune acțiuni precum:

- Dezvoltarea și implementarea de soluții inovative care utilizează tehnologii de ultimă generație și sisteme IT la scară mare pentru a spori interoperabilitatea, securitatea, convenabilitatea, timpul de așteptare și eficiența costurilor;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru a reduce vulnerabilitatea graniței și garanta un management sigur și funcțional al granițelor;
- Investiții în infrastructură și echipamente pentru supravegherea eficientă a granițelor, controlul și managementul migrației;
- Dezvoltarea și implementarea de măsuri pentru consolidarea capacităților instituționale pentru îmbunătățirea serviciilor în domeniul managementului frontierelor.
- Schimbul de experiențe, directive și proceduri pentru îmbunătățirea evaluării, prevenirii, pregătirii și măsurilor în cazul pandemiei și bolilor infecțioase emergente;
- Programe comune de formare a personalului poliției de frontieră, precum și schimbul celor mai bune practici și cunoștințelor privind domeniile specifice de activitate.

2.3.1.2 Indicatorii

Tabel 42: Indicatorii de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	ID [5]	Indicator	Unitate de măsurare [255]	Punct de reper (2024) [200]	Obiectiv final (2029) [200]
Administrarea frontierei	O Europă mai sigură	RCO 87	Organizații care cooperează peste granițe	organizații		
		RCO 85	Participări la planuri comune de formare	participare		

Tabel 43: Indicatori de rezultate

Prioritate	Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitatea de măsurare	Linia de bază	Anul de referință	Obiectiv final (2029)	Sursa de date	Observații
Administrarea frontierei	O Europă mai sigură	RCR 84	Organizații care cooperează peste granițe 6-12 luni de la finalizarea proiectului	organizații	0			Statistica proiectului	
		RCR 81	Finalizarea planurilor de formare comune	participanți	0			Statistica proiectului	

2.4.1.3 Principalele grupuri țintă

Grupurile țintă ale Programului sunt persoanele fizice/organizațiile care trăiesc și/sau lucrează în zona vizată de program. Dat fiind că Programul planifică intervenții la mai multe niveluri, există mai mult de un grup țintă iar descrierea situației existente și a nevoilor zonei de frontieră trebuie să pună accent pe provocările și oportunitățile grupurilor țintă.

Grupul țintă direct include persoanele fizice/organizațiile vizate în mod direct cu activități de proiect și în privința cărora se va atinge scopul propus.

Grupul țintă indirect include persoanele fizice din mediul general al grupului țintă direct. Acestea contribuie la succesul proiectului din grupul țintă direct deoarece joacă un rol intermediar important.

Principalele grupuri țintă pentru obiectivul specific *o Europă mai sigură*, sunt:

- Populația care trăiește în zona eligibilă și în comunitățile locale.
- Autoritățile publice afectate de activitățile de administrare a frontierei.

2.4.1.4 Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv destinația ITI, CLLD sau altor instrumente teritoriale

Nu se aplică.

2.4.1.5 Destinația instrumentelor

Nu se aplică.

2.4.1.6 Defalcarea orientativă a resurselor programului UE în funcție de tipul de intervenție

Tabel 44: Dimensiunea 1 – domeniul de intervenție

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 45: Dimensiunea 2 – formă de finanțare

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

Tabel 46: Dimensiunea 3 – mecanismul de livrare teritorială și acoperirea teritorială

Nr. prioritate	Fond	Obiectiv specific	Cod	Suma (EURO)

3. Planul de finanțare

3.1 Credite financiare pe an

Fondul	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
FEDR <u>(cooperare teritorială)</u>								

<u>FEDR</u>								
<u>Programat</u>								
<u>conform</u>								
<u>articolului 17(3)</u>								
<u>(Investitii</u>								
<u>pentru Locuri</u>								
<u>de Muncă si</u>								
<u>Dezvoltare)</u>								
IPA III CBC ⁵								
Cartierul CBC ⁶								
IPA III ⁷								
NDICI ⁸								
OCTP								
Greenland ⁹								
OCTP ¹⁰								
Fonduri								
Interreg ¹¹								
Total								

⁵ Componenta 1 **Interreg A**, cooperare transfrontalieră externă

⁶ Componenta 1 **Interreg A**, cooperare transfrontalieră externă

⁷ Componentele 2 și 4 **Interreg B și C**

⁸ Componentele 2 și 4 **Interreg B și C**

⁹ Componentele 2 și 4 **Interreg B și C**

¹⁰ Componentele 3 și 4 **Interreg C și**

¹¹ FEDR, IPA III, NDICI sau OCTP, ca sumă unică pentru Componentelor 2 și 4 **Interreg B și C**

3.2 Credite financiare totale pe fond și cofinanțare națională

Nr. PO sau TA	Prioritate	Fondul (după caz)	Baza de calcul a sprijinului UE (total sau public)	Contribuția UE (a)	Contribuția națională (b)=(c)+(d)	Defalcarea indicativă a contrapărții naționale		Total (e)=(a)+(b)	Rata de cofinanțare (f)=(a)/(e)	Contribuții de la părți terțe (în scop informativ)	
						Public național (c)	Privat național (d)				
	Prioritatea 1	ERDF ¹²									
		IPA III CBC ¹³									
		Cartier CBC ¹⁴									
		IPA III ¹⁵									
		NDICI ¹⁶									
		OCTP Greenland ¹⁷									
		OCTP ¹⁸									
		Fonduri Interreg ¹⁹									
	Prioritatea 2	(fonduri conform celor de mai sus)									
	Total	Toate fondurile									
		FEDR									
		IPA III CBC									
		Cartierul CBC									
		IPA III									
		NDICI									
		OCTP Greenland									

¹² Atunci când resursele FEDR corespund sumelor programate conform Articolului 17(3), se va preciza acest lucru.

¹³ Componenta 1-**Interreg A**, cooperare transfrontalieră externă

¹⁴ Componenta 1-**Interreg A**, cooperare transfrontalieră externă

¹⁵ Componentele 2 și 4-**Interreg B și C**

¹⁶ Componentele 2 și 4-**Interreg B și C**

¹⁷ Componentele 2 și 4-**Interreg B și C**

¹⁸ Componentele 3 și 4-**Interreg C și D**

¹⁹ FEDR, IPA III, NDICI sau OCTP, o sumă unică pentru Componentele 2 și 4-**Interreg B și C**

Nr. PO sau TA	Prioritate	Fondul (după caz)	Baza de calcul a sprijinului UE (total sau public)	Contribuția UE (a)	Contribuția națională (b)=(c)+(d)	Defalcarea indicativă a contrapărții naționale		Total (e)=(a)+(b)	Rata de cofinanțare (f)=(a)/(e)	Contribuții de la părți terțe (în scop informativ)
						Public național (c)	Privat național (d)			
		OCTP								
		Fonduri Interreg								
	Total	Toate fondurile								

DRAFT

4. Acțiunile adoptate pentru implicarea partenerilor de program la elaborarea programului Interreg și rolul acestor parteneri de program la implementarea, monitorizarea și evaluarea

Deși se recunosc toate nevoile și provocările la nivelul zonei acoperite de program în cadrul procesului de programare și conform unei abordări ascendente, a avut loc un proces amplu de consultare, bazându-se pe o abordare de guvernare la mai multe niveluri, implicând actorii societății publice și civile în toate etapele procesului. De asemenea, toate documentele asociate cu programarea (de ex. analiza teritorială cadru, documentul de orientare transfrontalieră, etc.) au fost publicate pe website-ul programului și puse la dispoziția publicului de la început pe tot parcursul procesului de programare.

Acest proces de consultanță a dus la finalizarea Programului de Cooperare Transfrontalieră 2021-2027 între România și Serbia care este rezultatul unui efort comun de programare al autorităților naționale, regionale și locale române și sârbe, reprezentate de Grupul Comun de Lucru pentru Programare.

Procesul de programare a fost lansat în **octombrie 2018** prin strângerea datelor statistice la nivelul zonei vizate de program și prin identificarea strategiilor locale și regionale relevante care vor fi adresate în următoarea perioadă de programare. Procesul de programare a continuat prin dezvoltarea instrumentelor necesare pentru **capitalizarea la nivelul** programului (baza de date cu realizările și rezultatele tuturor proiectelor finanțate în perioadele 2007-2013 și 2014-2020, acumularea tuturor studiilor și strategiilor finanțate în perioadele de programare anterioare în care pot fi realizate investiții suplimentare și rezultate restante ale proiectelor care pot fi replicate și construite în zona de frontieră).

Conform datelor strânse, s-a realizat analiza teritorială a zonei vizate de program iar prima rundă a consultărilor cu participanții a avut loc în noiembrie 2019. În baza abordării ascendente convenite pentru procesul de programare, au fost organizate trei adunări de consultanță în Serbia și trei în România în timpul cărora au fost strânse nevoile de finanțare ale participanților prin dialog direct și prin intermediul chestionarelor.

De asemenea, în perioada octombrie-noiembrie 2019, s-a făcut un sondaj în zona frontierei pentru a strânge idei privind simplificarea implementării și nevoilor de finanțare a proiectelor.

În octombrie 2019, Comisia Europeană a emis Documentul de Orientare Transfrontalieră care a fost publicat pe website-ul programului: www.romania-serbia.net împreună cu toate celelalte documente de programare. Publicul a fost invitat și el să contribuie la procesul de programare, începând cu prima analiză teritorială publicată în octombrie 2019. Participarea la toate etapele procesului de consultare a fost amplă și foarte activă.

Pe 4 decembrie 2019, s-a ținut prima adunare a Grupului Comun de Lucru pentru Programarea Programului 2020-2027. În cursul acestei adunări, s-au prezentat rezultatele procesului de consultare și s-a convenit să se strângă idei privind proiectele strategice și proiectele mari de

infrastructură prin intermediul Notelor Conceptuale. Acest proces a fost inițiat pe 5 decembrie 2019 și a durat până pe 1 martie 2020.

La adunarea JWG din 23 ianuarie 2020, au fost selectate obiectivele Politicii și obiectivele specifice care vor fi incluse în Program.

5. Abordarea comunicării și vizibilității programului Interreg (obiective, public țintă, canale de comunicare, inclusiv mobilizarea mediului social, dacă este cazul, bugetul planificat și indicatorii aplicabili pentru monitorizare și evaluare

În ultimii ani, importanța informațiilor și comunicării a fost recunoscută la nivel general de toți participanții care gestionează programele europene finanțate. Există o conștientizare ridicată a nevoii de a stimula conștiința publicului general asupra impactului politicilor europene la nivel național.

O bună comunicare este și ea esențială pentru asistența tehnică și implementarea programului. Este crucial să lucrați cu participanții, solicitanții, publicul general și presa pentru a crește vizibilitatea programului și a oportunităților de dezvoltare pe care le aduce.

Astfel, activitățile de comunicare se vor concentra pe creșterea sensibilizării în ceea ce privește programul, prioritatea sa, obiectivele specifice și oportunitățile de finanțare, crearea de instrumente de comunicare concepute pentru a ajuta beneficiarii și pentru a promova rezultatele programului.

Pentru a atinge scopul său de comunicare, programul prevede următoarele obiective pentru întreaga perioadă a programului:

- CO1 –să facă cunoscut programul, atrăgător și ușor de abordat de potențialii solicitanți ai tuturor priorităților și obiectivelor specifice ale programului și în toate regiunile din zona vizată de program;;
- CO2-să susțină beneficiarii în implementarea proiectului într-un mod care implementează orientarea spre rezultate și asigură o implementare eficientă inclusiv comunicarea și capitalizarea rezultatelor proiectelor;
- CO3 –să asigure o cunoaștere amplă a programului care oferă asistență UE pentru dezvoltarea zonei vizate de program;

Activitățile de comunicare trebuie îndreptate în primul rând către:

a) Potențialii solicitanți pentru a asigura că aceștia sunt informați în mod corespunzător și la timp despre oportunitățile de finanțare, despre cererile de oferte și în același timp să se asigure că înțeleg procesul de selecție și mecanismul de implementare ;

b) Beneficiarii să se asigure că toate informațiile relevante și necesare în procesul de implementare sunt cunoscute.

Informațiile despre rezultatele programului și proiectelor vor fi furnizate și instituțiilor implicate în luarea deciziilor în domenii relevante priorităților programului precum și direct părților implicate,

Principalele grupuri țintă pentru activitățile de comunicare vor fi:

- Potențialii beneficiari sau beneficiarii direcți: autoritățile și instituțiile publice,

ONG-urile, sectorul public și instituțiile și organizațiile comunitare, etc. în toată zona vizată de Program.

○ Alte părți implicate - participanți guvernamentali/neguvernementali: organe decentralizate din Serbia și România relevante pentru regiunile de frontieră, autoritățile și administrațiile naționale, regionale și locale, Municipaliitățile, consiliile districtuale, administrațiile districtuale, ONG-urile, asociațiile comerciale ale regiunilor de frontieră, organizațiile pentru femei și tineri, asociațiile transfrontaliere, organizațiile culturale, de cercetare și științifice, organizațiile care reprezintă interesele economice și sociale, părțile implicate în programe mainstream.

- Instituțiile și organele Uniunii Europene,
- Presa națională/regională/locală din ambele țări,
- Publicul general (cetățenii),
- Publicul intern: personalul organelor de conducere a programului (MA, JS, Antenna of JS, NA, FLC, AA, membrii și observatorii JMC și serviciile de asistență din cadrul MPWDA și RO CBC TM.

- Grupurile de asistență (partenerii de comunicare)

- Centrele de Informații EUROPE DIRECT din Romania;
 - Rețeaua de comunicatori privind fondurile europene din România;
 - Rețeaua Interact a comunicatorilor privind programele INTERREG pentru ambele țări;
 - Delegația Uniunii Europene în Republica Serbia și Centrele de Informații UE
 - Birourile de informații ale Parlamentului European din ambele țări.
- Multiplicatorii rețelelor sociale și presei regionale și locale relevante pentru informarea publicului general despre program.

MATRICE: Grupuri țintă/canale de comunicare/acțiuni

Grupuri țintă	Canale de comunicare/Măsurile de informare și comunicare								
	Evenimente Întâlniri Ateliere, Conferințe Seminare Sesiuni de formare Forumuri Eveniment ECD Conferințe de presă Vizite de presă	Help desk	Rețea de informații	Panouri informativ e cu sigla Programului la sediul beneficiarului	Parteneria te instituțio nale	Publicații Comunicate de presă Manuale Ghiduri	Online Email, Website, Newsletter, Rețele sociale: Facebook, Twitter, LinkedIn Youtube, Recenzii de presă,	Mass media Interviuri Spectacole Articole de presă	Campanii promoționale Campanii TV, radio și online Anunțuri de presă Campanii în aer liber Articole promoționale
Beneficiari potențiali și direcți	•								•
Alți jucători guvernamentali/neg uvernamentali	•								•
Instituțiile și organismele Uniunii Europene	•								•

Presă națională/regională / locală din ambele țări	•								•
Publicul larg									
Public intern									
Grupuri de sprijin									

DRAFT 2

Difuzare prin intermediul rețelelor sociale

Programul va utiliza rețelele sociale pentru a comunica despre implementarea întregului program încă de la început (programare, lansarea invitațiilor, evaluare, rezultatele proiectelor etc.), ca o modalitate de a maximiza impactul acțiunilor noastre și de a genera efect pe multiple niveluri. Abordarea noastră de social media în ceea ce privește comunicarea acțiunilor noastre se va concentra pe platformele de social media (Facebook, Twitter, LinkedIn) și platformele video de pe paginile stabilite anterior în perioada 2014-2020. Programul va continua să vizeze publicul larg atunci când organizează evenimente precum Ziua Cooperării Europene sau când vor fi promovate rezultatele proiectelor orientate către grupuri mari de oameni (în cazul proiectelor cu rezultate în medicină/cercetare în probleme de mediu etc.). Pentru Ziua Cooperării Europene, în fiecare an va fi creată o pagină de eveniment Facebook pentru a împărtăși informații și a invita oamenii direct.

Strategia de marcă dezvoltată de programele Interact pentru Interreg va fi utilizată și aplicată tuturor elementelor vizuale pregătite de program și proiecte. MA va implementa la nivel de program toate măsurile necesare pentru tranziția către o comunicare complet ecologică și digitală și va sprijini beneficiarii să implementeze aceste măsuri la nivelul proiectului.

Bugetul planificat al activităților de comunicare

Activitățile finanțate în cadrul activităților de comunicare vor fi legate de utilizarea bugetului TA pentru program. Bugetul total al TA pentru 2021-2027 privind activitățile de publicitate și informare a programului este de XXX Euro.

Monitorizare și evaluare (inclusiv indicatori relevanți)

În conformitate cu articolul 29 alineatul (1) litera (e) din regulament, AM/JS va informa JMC cel puțin o dată pe an cu privire la progresele în punerea în aplicare a acțiunilor de comunicare și vizibilitate; și asupra analizei sale a rezultatelor, precum și a activităților de informare și comunicare planificate care urmează să fie desfășurate în anul următor. De asemenea, la cererea CE, MA/JS va informa în scris în timpul fazei de analiză cu privire la progresele în implementarea acțiunilor de comunicare și vizibilitate.

MA, împreună cu JS și NA vor dezvolta Strategia de comunicare (CS) și Planul anual de comunicare (CoP). CS și CoP vor fi aprobate de JMC. Ambele documente ar putea fi revizuite de către MA pe baza constatărilor din analiza internă sau recomandările externe ale JMC, AA sau evaluatori externi, iar versiunile revizuite vor fi aprobate de JMC.

Analiza internă anuală efectuată de MA va avea loc pentru a evalua realizarea indicatorilor de comunicare și măsurile necesare care trebuie luate în anul următor.

Măsurile de comunicare și informare vor fi supuse unor evaluări continue și ex-post, pe baza indicatorilor și a criteriilor de evaluare definite în prealabil. Pentru efectuarea evaluării, MA va stabili un plan care să conțină dispozițiile necesare pentru colectarea și interpretarea informațiilor conștientizare/cunoaștere.

Evaluarea impactului, inclusiv o cercetare calitativă și cantitativă, care va avea loc în 20xx, va evalua nivelul de conștientizare a publicului larg cu privire la program.

Evenimente fizice, online sau hibrid precum și nivelul cunoștințelor actuale ale solicitanților și potențialilor beneficiari/părților interesate relevante.

Această cercetare va contribui la reglarea fină a viitoarelor activități de comunicare și poate fi operată prin:

- sondaje realizate de companii specializate
- grupuri de lucru,
- interviuri.

Evaluarea va stabili în ce măsură au fost atinse obiectivele de vizibilitate și conștientizare a programului și rolul jucat de UE pentru dezvoltarea domeniului programului.

În procesul de monitorizare și evaluare a activităților de comunicare se vor utiliza următorii indicatori relevanți:

<i>Prioritățile programului</i>	<i>Obiective de comunicare</i>	<i>Tipul activităților</i>	<i>Tipul indicatorilor</i>	<i>Indicatori relevanți/Sursa datelor</i>
P1-P4	CO1,CO2,CO3	Organizarea evenimentelor (fizice, online sau hibride)	Rezultate	Numărul de evenimente pentru potențiali solicitanți/beneficiari/părți interesate/publicul larg Numărul de participanți la evenimente
			Rezultate	Utilitate generală a evenimentului pentru participanți (sondaj)
		Emiterea publicațiilor	Rezultate	Numărul de publicații emise (inclusiv versiunile online) Numărul de cititori/Numărul de utilizatori care primesc buletinul informativ electronic
			Rezultate	Utilitatea generală a publicațiilor pentru cititori (sondaj) Numărul de cititori care au distribuit link-ul publicației cu alte persoane (sondaj și măsurători social media/analize web)
		Relații cu presa	Rezultate	Numărul de comunicate de presă, interviuri, publicitate în toate tipurile de mass-media (suma datelor proprii, monitorizare de presă)
			Rezultate	Numărul de articole de presă care menționează programul în eșantionul analizat de articole legate de fondurile UE (monitorizare de presă)
		Gestionarea în conținutul website programului	Rezultate	Număr de vizite Număr de vizitatori identificați de browsere Nr. de vizualizări de pagină (analize web)

<i>Prioritățile programului</i>	<i>Obiective de comunicare</i>	<i>Tipul activităților</i>	<i>Tipul indicatorilor</i>	<i>Indicatori relevanți/Sursa datelor</i>
			<i>Rezultate</i>	<i>Descărcări ale ratei de conversie, formular de înregistrare completat, rata de respingere, durata sesiunii (analize web) Utilitatea generală a site-ului/paginii pentru cititori (sondaj) Nr. de vizitatori care revin (numai pentru utilizatorii care acceptă cookie-uri pe termen lung) (analize web)</i>
		<i>Publicarea pe platformele de socializare</i>	<i>Rezultate</i>	<i>Numărul de impresii Număr de urmăritori/abonați (măsurători pentru rețelele sociale)</i>
			<i>Rezultate</i>	<i>Număr de implicare: distribuiri, aprecieri, click-through, comentarii Numărul de mențiuni hashtag (măsurători pentru rețelele sociale)</i>
			<i>Rezultate</i>	<i>Număr de implicare: distribuiri, aprecieri, click-through, comentarii Numărul de mențiuni hashtag (măsurători pentru rețelele sociale)</i>

6. Dispoziții de punere în aplicare

6.1 Autoritățile programului

Tabel 47

Autoritățile programului	Numele instituției [255]	Numele persoanei de contact. [200]	E-mail [200]
Autoritatea de management	Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației		
Autoritatea națională (pentru programe cu țări terțe participante, dacă este cazul)	Ministerul sârb al integrării europene		
Autoritatea de audit	Autoritatea Română de Audit din cadrul Curții de Conturi		
Grup de auditori reprezentanți			
Organism către care plățile urmează să fie făcute de către Comisie	Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației		

6.2 Procedura de înființare a secretariatului comun

Secretariatul comun este situat la Timișoara (România) și găzduit de Oficiul Regional pentru Cooperare Transfrontalieră Timișoara pentru perioada de programare 2021-2027, așa cum a

fost cazul în perioada de programare 2014-2020 și 2007-2013, pe baza următoarele argumente:

- experiența atât din perioadele de programare 2014-2020, cât și din perioada 2007-2013 permite un început rapid al implementării noului program (pregătirea și absorbția la nivel ridicat);
- Secretariatul comun din cadrul Oficiului regional pentru cooperare transfrontalieră Timișoara este un departament deja existent al unei instituții cu personal internațional (român și sârb) cu experiență în implementarea programului;
- structurile de management și procedurile de lucru ale JS au fost auditate în perioada de programare 2014-2020 și au fost făcute doar modificări minore pentru a reflecta prevederile noilor reglementări UE și lecțiile învățate.

Personalul JS (sediul central) și FLC (pentru beneficiarii români) care lucrează pentru programul anterior sunt deja instruiți și cu experiență. Înființarea actualului JS (sediul central) s-a bazat pe experiența deja acumulată din Programul Interreg-IPA CBC România-Serbia (2014-2020).

Numărul și calificarea personalului JS și FLC corespund sarcinilor, iar selecția acestora se face printr-o procedură publică și transparentă, asigurând șanse egale. Personalul JS cunoaște limba engleză și cel puțin una dintre limbile locale relevante română sau sârbă.

6.3 Repartizarea atribuțiilor între statele membre participante și, după caz, țările terțe și OCT, în cazul unor corecții financiare impuse de autoritatea de management sau de Comisie

Conform art. , fiecare stat partener va fi responsabil pentru investigarea neregulilor comise de beneficiarii aflați pe teritoriul său. În cazul unor nereguli sistematice, statul partener își extinde ancheta pentru a acoperi toate operațiunile potențial afectate. Statul partener efectuează corecțiile financiare în legătură cu neregulile individuale sau sistemice detectate în operațiuni sau în programul operațional. Corecția financiară constă în anularea totală sau parțială a contribuției publice la o operațiune sau la programul operațional. Corecțiile financiare se înregistrează în conturile anuale de către autoritatea de management pentru anul contabil în care se decide anularea.

Autoritatea de management se asigură că orice sumă plătită ca urmare a unei nereguli este recuperată de la beneficiarul principal. Beneficiarii vor rambursa beneficiarului principal orice sumă plătită în mod necuvenit. Dispoziții speciale privind rambursarea sumelor supuse unei nereguli vor fi incluse atât în contractul care urmează să fie semnat cu beneficiarul principal, cât și în acordul de parteneriat care urmează să fie semnat între beneficiari. Programul va oferi beneficiarilor un șablon al Acordului de parteneriat.

Dacă beneficiarul principal nu reușește să asigure rambursarea de la alți beneficiari sau dacă autoritatea de management nu reușește să asigure rambursarea de la beneficiarul principal, statul partener pe teritoriul căruia se află beneficiarul în cauză rambursează autorității de management suma plătită în mod nejustificat către acel beneficiar. Autoritatea de management este responsabilă de rambursarea sumelor în cauză la bugetul general al Uniunii, în conformitate cu repartizarea atribuțiilor între statele partenere participante, astfel cum este prevăzut în programul de cooperare.

În conformitate cu articolul, Comisia are dreptul de a efectua corecții financiare prin anularea totală sau parțială a contribuției Uniunii la program și efectuarea recuperării de la statele

partenere pentru a exclude din finanțarea Uniunii cheltuielile care încalcă legislația aplicabilă a Uniunii și pe cea națională, inclusiv în ceea ce privește deficiențele în sistemele de management și control care au fost detectate de Comisie sau de Curtea Europeană de Conturi.

În cazul oricăror corecții financiare din partea Comisiei, cele două state partenere se angajează să împartă suma între cele două state partenere proporțional cu bugetele proiectului aprobate și activitățile desfășurate de beneficiarii români și sârbi, afectați de corecția financiară. În cazul corecțiilor financiare efectuate de Comisie, din cauza unor nereguli aleatorii sau anormale, cele două state partenere se angajează să investigheze de la caz la caz. Corecția financiară de la partner States' obligation to pursue recoveries under the provisions of the applicable law in each case. Corecția financiară făcută de către Comisie nu aduce atingere Regulamentelor europene.

7. Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțării care nu sunt legate de costuri

Tabel 48: Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțării care nu sunt legate de costuri

Utilizarea prevăzută a Articolelor 88 și 89	<u>DA</u>	<u>NU</u>
<u>Din programul de adoptie se va folosi rambursarea cheltuielilor eligibile pe baza costurilor unitare, sumelor forfetare și tarifelor forfetare sub prioritate conform articolului 88 CPR (dacă da, completați Anexa 1)</u>	☐	☐
<u>Din programul de adoptie se va folosi finanțarea care nu este legată de costuri în conformitate cu articolul 89 CPR (dacă da, completați Anexa 2)</u>	☐	

ANEXE

- **Harta zonei programului**
- **Contribuția Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare și a ratelor forfetare**
- **Contribuția Uniunii bazată pe finanțare care nu este legată de cost**

Anexa 1: Harta zonei programului

Anexa 2: Contribuția Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare

și a ratelor forfetare ¹⁹ Anexa 3 Contribuția Uniunii bazată pe finanțare care

nu este legată de costuri

Anexa 3a: Lista operațiunilor planificate de importanță strategică cu un calendar
 Șablon pentru transmiterea datelor spre examinarea Comisiei (articolul 88 CPR)

Data depunerii propunerii	
Versiune curentă	

B. Detalii în funcție de tipul operațiunii (se completează pentru fiecare tip de operațiune)

Autoritatea de management a primit sprijin de la o companie externă pentru a stabili costurile simplificat de mai jos?

Dacă da, vă rugăm să specificați ce companie externă:

Da/Nu Numele companiei externe

Tipuri de operațiuni:

1.1. Descrierea tipului de operare	
1.2 Obiective specifice vizate	
1.3 Denumirea indicatorului ²⁰	
1.4 Unitate de măsură pentru indicator	
1.5 Baremul standard al costului unitar, sumei forfetare sau ratei forfetare	
1.6 Valoare	
1.7 Categoriile de costuri acoperite după costul unitar, suma forfetară sau rata forfetară	
1.8 Acoperă aceste categorii de costuri toate cheltuielile eligibile pentru operațiune? (DA/NU)	
1.9 Metoda de ajustare	
1.10 Verificarea realizării unității de măsură - descrieți ce documente vor fi utilizate pentru a verifica realizarea unității de măsură - descrieți ce va fi verificat în timpul verificărilor de gestiune (inclusiv la fața locului) și de către cine - descrieți care sunt aranjamentele pentru colectarea și stocarea datelor/documentelor	
1.11 Posibile stimulente necuvenite sau probleme cauzate de acest indicator, modul în care ar putea fi atenuate și nivelul de risc estimat	
1.12 Suma totală (națională și UE) așteptată pentru rambursare	

C: Calculul baremului standard al costurilor unitare, sumelor forfetare sau tarifelor forfetare

1. Sursa datelor utilizate pentru calcularea baremului standard al costurilor unitare, sumelor forfetare sau ratelor forfetare (cine a produs, colectat și înregistrat datele; unde sunt stocate datele; termene; validare etc.):
2. Vă rugăm să specificați de ce metoda și calculul propuse sunt relevante pentru tipul de operațiune:
3. Vă rugăm să specificați modul în care s-au făcut calculele, în special incluzând orice presupuneri făcute în ceea ce privește calitatea sau cantitățile. Dacă este relevant, dovezile statistice și valorile de referință ar trebui utilizate și atașate la prezenta anexă într-un format care poate fi utilizat de Comisie.
4. Vă rugăm să explicați cum v-ați asigurat că numai cheltuielile eligibile au fost incluse în calculul baremului standard al costului unitar, sumei forfetare sau ratei forfetare;
5. Evaluarea autorității (autorităților) de audit asupra metodologiei și sumelor de calcul și modalitățile de asigurare a verificării, calității, colectării și stocării datelor:

** Justificări privind datele subiacente, metodologia de calcul și rata sau valoarea rezultată și evaluarea aferentă de către autoritatea de audit [(la punctele 1, 3 și 5)] nu sunt necesare atunci când opțiunile de cost simplificat prezentate în această anexă sunt stabilite la nivelul Uniunii [(alte politici sau prin DA menționate la articolul 88 alineatul (4)).*

Anexa 3: Contribuția Uniunii bazată pe finanțare care nu este legată de costuri

Șablon pentru transmiterea datelor spre examinarea Comisiei

(articolul 89 CPR)

Data depunerii propunerii	
Versiune curentă	

DRAFT

A. Rezumatul principalelor elemente

Prioritate	Fond	Valoarea acoperită de finanțarea care nu este legată de costuri	Tipul (tipurile) operațiunii	Condiții de îndeplinit/rezultate de obținut	Indicator corespunzător		Unitate de măsură pentru indicator	[rambursarea prevăzută către beneficiari] ²⁰ —
					Cod	Descriere		
Suma totală acoperită								

²⁰ Mandatul parțial al Consiliului a adăugat această coloană în conformitate cu blocul 6 al CPR. Fără a aduce atingere alinierii suplimentare cu privire la rezultatul acordului interinstituțional privind blocul 6 al CPR.

A. . Detalii în funcție de tipul operațiunii (se completează pentru fiecare tip de operațiune)

Tipuri de operațiuni:

1.1. Descrierea tipului de operare			
1.2 Obiective specifice vizate			
1.3 Condiții care trebuie îndeplinite sau rezultate de obținut			
1.4 Termenul de îndeplinire a condițiilor sau rezultatelor care trebuie obținute			
1.5 Definiția indicatorului pentru livrabile			
1.6 Unitate de măsură pentru indicator pentru livrabile			
1.7 Livrabile intermediare (dacă este cazul) care declanșează rambursarea de către Comisie cu calendarul de rambursare	Livrabile intermediare	Data	Sume
1.8 Suma totală (finanțare UE și finanțare națională)			
1.9 Metoda de ajustare			
1.10 Verificarea realizarea rezultatului sau a condiției (și, după caz, a livrabilelor intermediare) - descrieți ce document vor fi utilizate pentru a verifica realizarea rezultatului sau condiției - descrieți ce va fi verificat în timpul verificărilor de gestiune (inclusiv la fața locului) și de către cine - descrieți ce aranjamente există pentru colectarea și stocarea datelor/documentelor			
1.10a Este subvenția acordată de către statul membru către beneficiari în forma finanțării care nu este legată de costuri? [DA/NU]22			

1.11 Aranjamente de asigurare a pistei de audit Vă rugăm să enumerați organismul (organismele) responsabil pentru aceste aranjamente.	
--	--

Anexa 3a

Anexa 3a: Lista operațiunilor planificate de importanță strategică, *cu un calendar* - Articolul 17 (4)

DRAFT 2